

Linnéuniversitetet

Examensarbete 15 hp – kandidatnivå
Medie- och kommunikationsvetenskap

”Din jävla hora, du ska dö!”

En studie i hur näthatet påverkar kvinnliga journalister

Johannes Aronsson
Emma Langlet Vessman

Media Management 180 hp
Vårterminen 2013

Handledare: Kristoffer Holt

Abstract

Authors: Johannes Aronsson & Emma Langlet Vessman

Title: “You fucking whore, you’re gonna die!” *A study of how the online harassment affects female journalists*

Level: BA Thesis in Media and Communication Studies

Location: Linnaeus University

Language: Swedish

Number of pages: 54

With the expansion of the internet, the conditions for the online journalists have changed. Feedback is faster and more blatant than offline. The online abilities of anonymity and dispersion attracts people to both use and misuse. During 2013, the online expressions of hate towards women has been brought to attention in the media more than ever before. Nevertheless, the phenomenon is far from new.

Our qualitative research including interviews intends to find out how the afflicted women journalists are affected in their exercise of their profession. Are they forced to knuckle under? Are they spurred to strike back? What are the changes in their thoughts when choosing what topics to write about, and what perspectives to take?

In our conclusion we see that the affects differ from one journalist to another. The journalists are aware of the risks, but chooses to knuckle under in a varied degree. Consequences vary from reconsidering the choice of words, to self-censorship of a whole topic. Main problems of the online harassment is an improper perspective on genders, which is expressed in the most radical propaganda. As long as there is misogyny, there will be harassment of women online.

Key words: *media ethics, misogyny, journalism, freedom of speech, women in media*

Förord

Vi vill tacka våra åtta respondenter - Malin Wollin, Quetzala Blanco, Zandra Lundberg, Sofia Mirjamsdotter, Ann-Charlotte Marteus, Malin Collin, Johanna Frändén och Fridah Jönsson. Tack för att ni tog er tid att prata med oss, och delade med er av era erfarenheter och tankar. Utan er hade det inte blivit någon uppsats.

Vi vill även rikta ett tack till Kristoffer Holt, vars tips och idéer hjälpt oss mycket på vägen.

Trevlig läsning!

Johannes Aronsson och Emma Langlet Vessman

Innehåll

1. Inledning.....	7
1.1 Problembakgrund.....	7
1.2 Syfte och frågeställning	9
1.3 Avgränsningar.....	9
2. Metod	10
2.1 Forskningsmetod.....	10
2.2 Vetenskapssyn	11
2.3 Datainsamling	11
2.4 Urval.....	12
2.5 Intervjuguide.....	14
2.6 Genomförande av intervjuer	14
2.7 Forskningsetik.....	15
2.8 Bearbetning av intervju.....	17
2.9 Metod- och källkritik.....	17
2.9.1 Kritik av tillvägagångssätt.....	17
2.9.2 Kritik mot urval	17
2.9.3 Kritik mot metodval	17
2.9.4 Möjlighet till generalisering	18
3. Teoretisk referensram	19
3.1 Tidigare forskning	19
3.2 Teoretisk diskussion	20
3.2.1 Journalistens roll.....	20
3.2.2 Kvinnor i medier	21
3.2.3 Genus.....	22
3.2.4 Kvinnohat	23
3.2.5 Hot och stress	24
3.2.6 Medieetik.....	25
3.2.7 Yttrandefrihet	26
3.2.8 Yttrandefrihet under medieetik.....	27
3.2.9 Lagstiftning	27
3.2.10 Internet.....	28
3.3 Från teori till resultat	29
4. Resultat och analys	30
4.1 Begreppet näthat.....	30
4.2 Misogyni.....	32
4.3 En vardag fylld av kritik.....	33
4.4 Journalistens reaktion	35
4.5 Vem bestämmer innehållet?	38
4.6 Kritik eller hat?.....	43
4.7 Att ångra en publicering	44
4.8 Lagstiftningen	45

5. Slutsats och diskussion	48
5.1 Slutsats	48
5.2 Diskussion	49
5.2.1 Reaktion.....	49
5.2.2 Misogyni.....	49
5.2.3 Rimlig kritik	50
5.2.4 Yttrandefrihet	51
6. Referenslista	52
6.1 Vetenskapliga artiklar	52
6.2 Litteratur	52
6.3 Elektroniska källor	54
Bilaga 1.....	55

1. Inledning

I följande avsnitt ges en förklaring till det ämne uppsatsen behandlar. Bakgrunden till problemet vi undersöker introduceras, vilken mynnar ut i vår frågeställning och vårt syfte. Här presenteras även våra avgränsningar.

1.1 Problembakgrund

Den senaste tiden har näthatet diskuterats mycket i de svenska medierna. Det har efter hand visat sig att näthatet är mer utbrett än vad som tidigare varit känt. Bland de första att ta upp ämnet var tv-programmet Uppdrag granskning med ett avsnitt om näthat där offentliga kvinnor steg fram och berättade om hoten och hatet de blivit utsatta för. I *Cisions årliga PR- och journalistundersökning* angav mer än fyrtio procent av de som svarat på enkäten att de blivit utsatta för näthat. Ungefär femtiofem procent hade fått nedsättande, personliga kommentarer. Strax över femtio procent av näthatet var kritik om artikelns innehåll. Precis under tjugo procent fanns sexistiska kommentarer och hot (Cision, 2013).

Enligt Bjurwald (2013) är hatet extra starkt mot kvinnor, och det är även de som övervägande drabbas av det, då mestadelen av näthatet utgörs av sexistiska kommentarer från män. Enligt *Working to halt online abuse*, gällde 73 procent av de 349 anmälda fallen av näthat under 2010 kvinnliga offer (Andrews, 2012). Det är dock inte bara sexism och trakasserier som kvinnor får utstå, utan även en aggressivitet vars tonläge mot kvinnorna är avsevärt högre än den mot männen. Internet är en grundläggande anledning till att mängden hatbrev tagit överväldigande proportioner (Bjurwald, 2013).

Kvinnor som arbetar inom medier, exempelvis journalister, programledare, bloggare eller skådespelare, bemöts med hatiska och hotfulla kommentarer för det de skriver, publicerar eller yttrar sig om (Citron, 2009). Avsikten med att kvinnliga journalister världen över utsätts för trakasserier, stalkning, förgiftning och mord är att tysta dem. De får välja mellan tystnaden, eller att riskera sin egen säkerhet. Alla kvinnor som uttrycker sig om feminism, mänskliga rättigheter, våld eller andra starka frågor kan vänta sig att bli bemötta av trakasserier (Seelhoff, 2007).

Lagstiftningen har en avgörande roll när det gäller att bekämpa sexuella trakasserier över internet. Den kan avskräcka genom skadestånd, föreläggande och domar i brottmål (Citron, 2009). Olsson (2009) skriver att det finns väsentliga skillnader för hur informationen på en webbsida behandlas rättsligt, beroende på om den omfattas av Yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) eller inte. I de fall där innehållet omfattas av YGL är den ansvarige utgivaren straffansvarig för allt som publiceras på sidan. Lagen gör också att myndigheter har betydligt svårare att göra efterforskningar om publikationernas ursprung och upphovsman. Den ansvarige utgivaren har tystnadsplikt vad gäller upphovsmännens identitet, utfall de krävt att få vara anonyma (Olsson, 2009).

Polisen erkänner att de inte ligger i framkant med bekämpningen av brott som sker online. Majoriteten av riksdagspartierna säger i en utfrågning i radioprogrammet *Medierna* att de inte är villiga att införa nya lagar eller att ge polisen mer resurser. De anser att det är polisens bristfälliga kunskap om nätbrott som gör att många av brotten inte klaras upp. Samtidigt säger polisen att förövarna är svåra att sätta dit (Sveriges radio, 2013).

Näthatet är ett bra exempel på hur beteenden som skadar kvinnor bagatelliseras. Denna typ av trakasserier kännetecknas av sexism, hot om våldtäkt och mord samt tekniska attacker som stänger ned bloggar och webbplatser. Näthatet kan få till konsekvens att kvinnorna hindras att uttrycka sig fritt online. Trots det anses trakasserier oftast ofarliga och att kvinnorna bör tolerera och förvänta sig det, sett till hur internets kultur ser ut. Genom att inte erkänna trakasserier, förmedlas en bild av att det är försvarbart. Näthat handlar till stor del om könsdiskriminering. Om det erkänns kan även utbildning om problemet ske, vilket i sin tur slutligen kan ändra internets subkulturer från kvinnohatande till jämställda (Citron, 2009).

Näthatet stör i vissa fall kvinnors professionalitet. Hatet och hoten kan få dem att börja skriva under pseudonym eller hindra dem helt från att skriva och försörja sig online. Det är inte heller bara i yrkeslivet det kan få konsekvenser, utan sårbarheten för sexuellt våld höjs och de riskerar att stämplas som sexobjekt. För samhällets del blir påföljden att den manliga hierarkin etsas fast ännu hårdare (Citron, 2009).

Vilka konsekvenser hot och trakasserier får för kvinnliga journalister är inte utrett. Vi ser en risk att näthatet påverkar deras yrkesutövande. Om och hur journalisternas sätt att arbeta förändras, är ett hot mot deras yttrandefrihet. Ingen ska behöva vara rädd för att uttrycka sig i medierna.

1.2 Syfte och frågeställning

Vi ser tanken om att män och kvinnor ska ges samma möjligheter att yttra sig i medierna som hotad. Genom vår undersökning får vi större förståelse för näthatets konsekvenser för yttrandefriheten i svenska medier. Syftet med den här uppsatsen är att undersöka hur näthatet mot kvinnor i svenska medier inverkar på deras yrkesutövande, alltså om och hur innehållet i deras publikationer och arbetssätt påverkas av näthatet. Detta mynnar ut i vår forskningsfråga som är följande:

Hur påverkar näthatet kvinnliga journalister i sitt yrkesutövande?

1.3 Avgränsningar

Vi kommer enbart att studera svenska, kvinnliga journalister. Uteslutningen av män görs på grund av kvinnornas högre grad av utsatthet. Av de som är verksamma inom medierna har vi gjort avgränsningen till journalister baserat på att deras yrke går ut på att uttrycka åsikter, varför de är en av de värst utsatta grupperna.

2. Metod

I detta kapitel förklaras hur vi gått tillväga för att göra vår undersökning, och en motivering till varför vi valt det tillvägagångssättet. Begrepp som induktion, deduktion och abduktion diskuteras och vi motiverar vårt urval. Forskningsetik samt metod- och källkritik tas också upp.

2.1 Forskningsmetod

Vi valde att använda en kvalitativ ansats, då vi var intresserade av att få fram fylliga svar. Hade det varit generalisering vi eftersträvade, hade kvantitativ metod passat bättre. Kvalitativ metod innebär att skaffa kunskap om beskaffenheten eller egenskaperna hos det undersökta (Starrin, 1994). Då vi var intresserade av hur människan som individ påverkas, snarare än hela gruppen, ansåg vi att kvalitativ metod fungerade bäst. Genom att använda en kvalitativ ansats tillförs forskningen en större flexibilitet genom att respondenterna själva i högre utsträckning än i en kvantitativ ansats har möjlighet att påverka vilken information som framförs (Johannessen & Tufte, 2003). Vi ville ge våra respondenter en möjlighet att själva utforma svaren, då vi inte har all kunskap och alla infallsvinklar inom ämnet. Johannessen och Tufte (2003) skriver vidare att avsikten med kvalitativ ansats är att frambringa fylliga beskrivningar, och metoden lämpar sig i de fall ämnet inte är välkänt och inte sedan tidigare är utförligt undersökt.

Finns luckor i kunskapen om ämnet används lämpligen en explorativ undersökning. För att ha en möjlighet att anpassa sig och ha aktning för oförutsedda händelser, är undersökningar av det explorativa slaget flexibla (Grønhaug 1985, refererad i Østbye, 2004). Då det inte hade forskats om ämnet näthatt i någon större omfattning tidigare, föll vårt val på en undersökning av denna sort. Eftersom det är svårt att förutse hur ämnet kan komma att utvecklas, är det viktigt med möjlighet till flexibilitet vilket vi fick genom att använda oss av kvalitativ metod och en explorativ undersökning.

Det vanligaste inom kvalitativ forskning är att arbeta ur ett induktivt tillvägagångssätt. Detta innebär att utifrån datan komma fram till begrepp (Yin, 2013). Enligt Halvorsen (1992) innebär det induktiva tillvägagångssättet att relativt förutsättningslöst gå in i arbetet, utan några klara hypoteser och utan att ha någon klar problemställning. Ett annat tillvägagångssätt är deduktion

med vilket, enligt Yin (2013), menas att undersökningen börjar med relevanta begrepp, istället för att vänta på att de ska växa fram. Detta kan vara till fördel när mycket material ska gås igenom och underlättar om det står klart vad som letas efter (Yin, 2013). Att blanda deduktion och induktion kallas för abduktion. Denna metod lämpar sig när generella teorier kan hjälpa till att utföra arbetet på fältet, vilket sedan bidrar till att specificera de generella teorierna (Alvesson & Sköldberg 2009, refererad i Ahrne & Svensson 2011). Eftersom det sedan tidigare inte fanns någon omfattande forskning om ämnet, föreföll det sig naturligt att i första hand utgå från empiri. Även om det inte fanns forskning i någon högre utsträckning, fanns det generella teorier som förklarar orsaken till problemet, vilket innebar att vi kunde börja vår undersökning med att ta fram relevanta begrepp. Genom att vi på så vis blandade deduktion och induktion, gjordes vår undersökning med ett abduktivt tillvägagångssätt.

2.2 Vetenskapssyn

Det synsätt vi inspirerades av i vår uppsats var det hermeneutiska. Enligt Patel och Davidson (2011) är att kunna förstå andra människor genom tolkning en av hermeneutikens grundstenar. Som hermeneutiker anser du att det går att se vilka intentioner och avsikter en människa har, genom att tolka dennes språk och handling (Patel & Davidson, 2011). Genom att samla in erfarenheter hos andra, kan forskaren ges en möjlighet för förståelse av personernas innebörd och intentioner i olika förhållanden och sammanhang (Sjöström, 1994). Att vår vetenskapliga ansats inspirerats av hermeneutiken har sin grund i att det var viktigt att skapa en förståelse av problemet, och hur olika delar spelar in för att påverka det. Vår uppsats syftar till att förstå hur kvinnliga journalister påverkas av näthatet, varför att förstå dem genom tolkning var en viktig del för undersökningen.

2.3 Datainsamling

Djupintervjuer är en bra metod om undersökningen gäller latent inställningar som inte går att observera. Metoden lämpar sig för att få en fylligare förståelse av någons motiv, beteende eller karaktär. Det är viktigt att ett förtroende skapas mellan intervjuare och intervjuperson, eftersom den senare ska ha tillit nog att delge sina erfarenheter och inställningar till det som är relevant för problemställningen (Johannessen & Tufte, 2003). Vårt val av kvalitativa djupintervjuer grundade sig i att det fanns ett behov av att gå in på djupet hos människor. Vi syftade efter att

skapa en förståelse för problemets innebörd hos våra respondenter. Hade vi valt fokusgrupper eller en enkätundersökning, ansåg vi att möjligheten att gå på djupet hade försvunnit.

2.4 Urval

Strategiska urval tillämpas med fördel när det är en liten undersökning som ska göras och de enheter som undersöks anses vara karakteristiska (Trost, 2010). Utgångspunkten vid val av respondenter till en kvalitativ undersökning bör gå efter lämplighet, snarare än slumpen. *Typiska fall* är en variant av strategiska urval som innebär att man väljer ut individer som är typiska för det man vill studera (Johannessen & Tuft, 2003). Typiska fall lämpar sig att använda vid studier av exempelvis yrkesgrupper (Larsson, 2010). Vårt urval av respondenter gick efter lämplighet, där huvudkriterierna var att respondenten skulle vara kvinna och journalist. Att respondenten har haft kontakt med näthat i någon form var självfallet också ett kriterium. De kvinnor vi hade med i undersökningen svarar för olika delar av journalistiken, så som sport, nöje och nyheter.

Tid och rum begränsar ofta urvalet, då respondenterna måste befinna sig inom rimliga avstånd. Antalet respondenter som krävs för undersökningen beror på ämnet och forskningsuppgiften. Det krävs att du får ut en tillräcklig bredd och variation av urvalet, materialet du samlar in måste bli mättat (Larsson, 2010). Vi valde att inte vara beroende av plats när vi gjorde vårt urval, utan höll personliga intervjuer i Kalmar och Stockholm medan respondenter som befann sig på annan ort blev intervjuade via Skype eller telefon. Efter åtta intervjuer kände vi att vi hade mättnad för vår empiriska insamling, varför vi då valde att avsluta intervjuandet. Vi grundade det på att vi upptäckte svar som det gick att se betydande likheter mellan. I och med vårt fylliga material ansåg vi att vår undersökning fick en högre reliabilitet.

1. Johanna Frändén

Skype-intervju 8 maj, 2013.

Frändén är sportjournalist vars huvudområde är fotboll. Hon arbetar för Sportbladet där hon både skriver krönikor och bloggar. Hon arbetar även för SVT, bland annat som expertkommentator under stora mästerskap. På senare tid har hon även börjat skriva nyhetskolumner.

2. Quetzala Blanco

Personlig intervju 29 april, 2013.

Blanco är journalist och bloggare, sedan 2008 verksam som nöjesredaktör på Nyheter24.

3. Malin Collin

Personlig intervju 29 april, 2013.

Collin är journalist och krönikör för Expressen, där hon skriver om nöje.

4. Zandra Lundberg

Personlig intervju 29 april, 2013.

Lundberg är journalist, krönikör och bloggare för Aftonbladet. Hon har även medverkat både i radio och tv, bland annat i Vakna med The Voice och Schulman Show.

5. Sofia Mirjamsdotter

Telefonintervju 3 maj, 2013.

Mirjamsdotter är frilansjournalist med sociala medier som expertis. Hon är även en av grundarna till sajten Ajour. 2011 vann hon Stora journalistpriset tillsammans med Johanna Koljonen för deras hashtag #prataomdet.

6. Fridah Jönsson

Telefonintervju 2 maj, 2013.

Jönsson är frilansjournalist som skriver i bland annat Frida, Metro och Dalarnas Tidningar. Hon har även en blogg. Jönsson var en av kvinnorna som uttalade sig i avsnittet om näthat av Uppdrag granskning.

7. Malin Wollin

Personlig intervju 6 maj, 2013.

Wollin är krönikör och bloggare som skriver både för Aftonbladet och Mama.

8. Ann-Charlotte Marteus

Personlig intervju 3 maj, 2013.

Marteus är journalist för Expressen där hon skriver krönikor och ledare, både signerade och osignerade. Marteus deltog även hon i avsnittet om näthat i Uppdrag granskning.

2.5 Intervjuguide

För att kunna konstruera en bra intervjuguide är det viktigt att vara väl inläst på ämnesområdet. Syftet med intervjuerna och uppsatsen ska också vara klart och tydligt formulerat. När den första, eller ett par, av intervjuerna är gjorda kan det vara en god idé att se över intervjuguiden. Då finns det en chans att utveckla, och därmed förhoppningsvis förbättra den inför kommande intervjuer (Trost, 2010). Innan vi utformade vår intervjuguide hade vi skaffat oss en överblick av ämnesområdet, både genom att läsa teorier och vad som skrivs om ämnet i medierna. Även vad syftet med uppsatsen var hade vi bestämt sedan innan. Vi har anpassat vår intervjuguide efter hand, genom att lägga till, ta bort och redigera vissa frågor. Att vi var flexibla i vår undersökning gav vår undersökning högre validitet.

Vid utformningen av en intervju finns två aspekter att beakta, *standardisering* och *strukturering*. Standardisering definierar i hur pass stor utsträckning frågorna följer samma ordning från intervju till intervju. Öppna frågor ger längre svar, då de inte kan besvaras med endast *ja* eller *nej* (Patel & Davidson, 2011). Vi tillämpade en låg grad av standardisering under intervjun för att kunna utforma frågeordningen efter varje respondent. Vad gäller struktureringen använde vi en *semi-strukturerad* form, där vi hade ett par teman vi ville ha besvarade. Respondenten fick sedan utforma svaren som det passade. Vi gjorde grundfrågor i förhand men utan att bestämma i vilken ordning de skulle komma. Istället ställde vi frågorna i den ordning det lämpade sig, och utelämnade frågor som vi redan fått besvarade. Genom att vi använde en låg grad av standardisering och en semi-strukturering hade vi möjlighet att göra en kvalitativ analys av svaren. För att få längre svar med större underlag för analys använde vi oss av öppna frågor.

2.6 Genomförande av intervjuer

Det är viktigt att klargöra syftet med intervjun för respondenten, då individen kan övertygas om att deltagandet följer dennes egna mål och utgör ett bidrag till förändring (Patel & Davidson,

2011). Vi hoppades att våra intervjupersoner skulle vara villiga att belysa och undersöka problematiken i ämnet, varför vi var noga med att poängtera deltagandets roll för oss och undersökningen i helhet. Patel och Davidsson (2011) skriver att för att motivationen ska vara hög under intervjutillfället är det även viktigt att intervjuaren visar sitt intresse och sin förståelse för respondenten. Både ord och gester avslöjar vad intervjuaren tycker om svaren, vilket gör det viktigt att tänka på vilka signaler som sänds (Patel & Davidson, 2011). Vårt mål var att vara så neutrala som möjligt men samtidigt vara genuint intresserade av det respondenten hade att berätta. Det var viktigt för oss att inte inverka på respondenternas svar, då vi ville uppnå en hög reliabilitet i vår undersökning. Vi berättade innan intervjun hur deras medverkan skulle komma att användas, eftersom Patel och Davidsson (2011) poängterar hur viktigt det är att klargöra för den intervjuade hur svaren kommer att användas, samt om hen kommer att vara anonym eller ej.

Plats för intervjun är viktig, likaså att miljön är så ostörd som möjligt och att åhörare inte ska finnas. Det finns för- och nackdelar med alla platser. Den intervjuades arbetsplats innehåller stor risk för störningar men samtidigt är det en välbekant plats där hen kan känna sig trygg. Utspelar sig intervjun på ett kafé är risken att flertalet störningsmoment finns, som att andra gäster lyssnar, det spelas hög musik eller att miljön i övrigt är bullrig. Om intervjuarna är samspelta, är det en fördel att vara två då det bidrar till en bättre intervju eftersom förståelsen och informationsmängden ökar. Är ämnet känsligt, är det även då lämpligt med två intervjuare (Trost, 2010).

Intervjuerna som inte utfördes över Skype eller telefon, utfördes på respondentens arbetsplats eller i en annan ostörd miljö. Detta var efter deras önskemål, för att bespara dem tid. Vi ansåg att det fungerade bra, eftersom vi fick sitta ostört samt att det var en trygg plats för respondenten. När det gällde Skype- och telefonintervjuerna befann vi oss hemma, medan respondenterna befann sig hemma hos sig, också det i en lugn och ostörd miljö. Vi valde att under samtliga intervjuer närvara båda två. Vi ansåg att vi kompletterade varandra på ett lämpligt sätt, och att det skulle tillföra intervjun något positivt.

2.7 Forskningsetik

Forskningsetiken behandlar de moraliska aspekter och etiska frågor som uppstår vid forskningen. Deltagandet för intervjupersonerna är inte alltid oproblemiskt. Forskaren styr i

stort vilken information som insamlas från intervjupersonen, och det kan hända att informationen slår tillbaka på den som delgivit den. Det är viktigt att på förhand klargöra för inblandade parter vad som gäller för den insamlade informationen (Østbye, 2004). Att delta i denna undersökning kan vara känsligt och utlämnande. Vi informerade därför klart och tydligt våra respondenter om villkoren för intervjuerna. De fick även möjligheten att vara anonyma, för att undvika att de kände sig obekväma med informationen de delgav.

Vetenskapsrådets ämnesråd för humaniora och samhällsvetenskap listar fyra grundläggande krav för individens skydd i samband med forskningen;

Informationskravet innebär att forskaren ska informera de medverkande i undersökningen om deras uppgifter i projektet samt att det är frivilligt. All information som kan påverka deras villighet att ställa upp ska yttras (codex.vr.se, u.å.). Vi ansåg det vara av stor vikt att respondenten kände sig trygg under intervjun då det handlar om ett känsligt ämne. Det har varit viktigt att före intervjuerna poängtera i vilket syfte vi gjorde undersökningen samt vad deras medverkan kunde bidra till.

Samtyckeskravet gör gällande att samtycke från samtliga aktivt medverkande i undersökningen skall samlas in. De ska själva ha rätten att avbryta sin medverkan utan repressalier. De får inte heller utsättas för otillbörlig påtryckning eller påverkan (codex.vr.se, u.å.). Vi fick godkännande från samtliga respondenter att använda materialet vi samlade in för vår undersökning. Frågorna ställdes på ett sätt som gjorde det möjligt för respondenterna att svara i den utsträckning de ville.

Enligt *konfidentialitetskravet* ska personuppgifter behandlas på ett sådant sätt att obehöriga inte får tillgång till informationen. Detta gäller särskilt uppgifter som kan vara etiskt känsliga (codex.vr.se, u.å.). De personuppgifter vi lämnat ut är respondenternas namn och yrke. Samtliga respondenter valde att inte vara anonyma.

Nyttjandekravet beskriver hur insamlade uppgifter om enskilda ej får användas för kommersiella eller i andra icke-vetenskapliga ändamål (codex.vr.se, u.å.). De uppgifter vi fick in via våra respondenter används endast i denna undersökning.

2.8 Bearbetning av intervju

Så snart som möjligt efter att en intervju genomfördes transkriberades den. När alla intervjuerna var transkriberade inleddes arbetet med tematisering. Enligt Dalen (2007) är att bearbeta intervjuerna genom tematisering en vanlig presentation av empirin. Genom att dela in intervjuvaren efter olika teman, öppnas möjligheten att se vilka ämnen som är mest relevanta (Dalen, 2007). Vi valde att arbeta med denna metod då vi ansåg att det gav en bra inblick i hur var och en av respondenterna reflekterade över ämnet, men gav oss även en möjlighet att jämföra deras svar. Intervjuerna varade mellan trettio och fyrtiofem minuter.

2.9 Metod- och källkritik

2.9.1 Kritik av tillvägagångssätt

Fem av intervjuerna genomfördes personligen, två per telefon och en över Skype. Efter att ha genomfört samtliga intervjuer insåg vi att den personliga varianten var enklast att genomföra. Det var lättare att få kontakt med respondenten när vi befann oss i samma fysiska rum, samtalet föll sig naturligare och dåligt ljud störde inte. I efterhand insåg vi att vi borde ha genomfört alla intervjuer personligen.

2.9.2 Kritik mot urval

Innan vi påbörjade vår forskning fick vi indikationer på att kvinnor var utsatta i en högre grad än män, varför vi valde att ha endast kvinnor som respondenter. Avgränsningen vi gjort genom att utesluta ena könet omöjliggör att se problemet från båda könen perspektiv. Kunskaper om vad som skiljer orsakerna bakom hoten mot könen går förlorade. Genom att endast ha respondenter som verkar nationellt gick vi miste om kunskaperna om hur journalister som arbetar lokalt omfattas av problemet.

2.9.3 Kritik mot metodval

Att använda kvalitativa intervjuer som metod ansåg vi även efter undersökningens genomförande vara en lämplig metod. Det vi insåg är svårigheten i att veta om journalisten var medveten och ärlig om hur näthatet påverkar henne. En alternativ metod hade kunnat vara fallstudier, genom att undersöka hur journalisten förändrats i sitt yrkesutövande över tid. Dock

har även denna metod sina nackdelar; det är svårt att veta om förändringen beror just på näthat eller om andra faktorer så som ålder, redaktionsväxling eller byte av ämne spelat in.

2.9.4 Möjlighet till generalisering

Eftersom det vanligaste i kvalitativ ansats är att arbeta med data från små urval, vilka inte är framtagna på ett slumpmässigt vis, är det svårt att generalisera vårt resultat fullt ut. Istället kan den kunskap som utvecklats appliceras på andra situationer eller fenomen, vilket kallas för överförbarhet (Johannessen & Tufte, 2003). Vårt urval är inte slumpmässigt valt, och urvalet är litet. Undersökningen visar på hur vårt urval av svenska, kvinnliga journalister har reagerat på näthatet, och hur de låter det påverka dem. Resultatet går inte att med säkerhet applicera på hela Sveriges kvinnliga journalistkår, men undersökningen ger en inblick i vad näthatet kan ha för konsekvenser och kan överföras på andra verksamheter inom branschen. Det är dock sannolikt att situationen är liknande för majoriteten av de kvinnliga journalister som arbetar på nationell basis.

3. Teoretisk referensram

Avsnittet behandlar den tidigare forskning som finns inom området. Efter det kommer teorier som är relevanta för ämnet att förklaras. Genom teorierna syftar vi att förstå och klargöra problemet.

3.1 Tidigare forskning

Ämnet näthat är relativt nytt, vilket gör den tidigare forskningen ytterst begränsad. En som skrivit om ämnet är Citron i sin artikel *Law's expressive value in combating cyber gender harassment* (2009). Citron (2009) skriver att precis som med sexuella trakasserier på arbetsplatsen och våld i hemmet, kan ändrade normer för vad som är acceptabelt beteende på internet ändra klimatet. Näthat är ett problem som har en djupgående inverkan på kvinnors liv. Tidigare ignorerade samhället sexuella trakasserier, nu ignoreras näthatet. Trakasserier som sker innebär ett regelbundet hot om våldtäkt och annat sexuellt våld, vilket förminskar kvinnorna till sexuella objekt och förstärker könsstereotyperna (Citron, 2009).

Citron (2009) tar upp ett antal fall där kvinnor blivit trakasserade över internet. Ett exempel på en kvinna som blivit utsatt för näthatet är Kathy Sierra, en välkänd programmerare och spelutvecklare. Hennes blogg och två andra hemsidor blev 2007 attackerade av anonyma personer. Affischer visade att hon förtjänade att få sin hals avskuren, att hon skulle kvävas, bli sexuellt kränkt och hängd. De hade postat hennes adress och personnummer samt lagt upp redigerade bilder där Sierra har en snara bredvid halsen och en där hon skrikande kvävs av underkläder (Citron, 2009). Även Seelhoff (2007) tar upp fallet med Sierra och hur hon bloggade om hoten hon fick. Sierra fick stöd av flera andra framstående bloggare som i protest mot hur hon behandlades stängde ner sina bloggar. Hon fick dock aldrig reda på vilka som låg bakom de mest allvarliga hoten och valde till slut att lägga ner sin blogg (Seelhoff, 2007).

En annan näthatsincident drabbade Alyssa Royse, en bloggare som skriver om film. Hon kommenterade sinnet för affärer hos filmbolaget bakom filmen *The Dark Knight*. Kort därefter fick hon på sin blogg förnedrande kommentarer och hot om våldtäkt från anonyma personer. Hon stängde av kommentarerna och raderade de mest våldsamma och hotfulla (Citron, 2009).

Könstrakasserier över internet påverkar kvinnors sexualitet och kön på ett vis som stör deras försörjning, identitet, värdighet och välbefinnande. Kvinnorna blir avskräckta från fortsatt aktivitet på internet och väljer istället att stänga ned sina bloggar och hemsidor. Vissa kvinnor väljer att ha lösenordsskyddade sidor. Det är inte bara på internet som kvinnor begränsar sig, exempelvis slutade en kvinna att gå till gymmet av rädsla att bli fotograferad av de som trakasserade henne. Trakasserierna över internet kan försämra kvinnornas arbetsliv och karriär, bland annat genom att framtida arbetsgivare söker information om dem och upptäcker en rad negativa inlägg. Kvinnorna kan också känna sig tvungna att äventyra sin identitet, för att istället kunna passera som män så att de slipper diskriminering. De väljer att skriva under pseudonymer för att undvika hatiska kommentarer. Näthatet skadar kvinnornas värdighet, de blir objektifierade och kan uppfatta sig själva som mindre värda (Citron, 2009).

Näthatet mot kvinnor skadar dem både som grupp, men även samhället som helhet genom att befästa könshierarkin. Förnedrande och sexuella kommentarer visar mäns makt och överlägsenhet gentemot kvinnor. Könstereotyperna etsas fast ännu hårdare. Många vägrar erkänna näthatet som något skadligt, vilket gör att kvinnorna lider i tysthet och ofta får offra sina kvinnliga identiteter och sitt liv på internet (Citron, 2009).

3.2 Teoretisk diskussion

3.2.1 Journalistens roll

Vår uppsats huvudsyfte är att ta reda på hur kvinnliga journalisters yrkesroll påverkas av näthatet. För att kunna undersöka problemet behöver vi klargöra de grundläggande kriterier och det ansvar som ligger på journalister i dag.

En av journalistens uppgifter är att sträva mot samhällsförbättring. Detta genom att ta reda på det viktigaste som sker lokalt, nationellt och internationellt för tillfället, och sedan informera om detta i förkortad form (Olsson, 2006). En journalist förväntas att på ett objektivt sätt rapportera och återberätta i allmänhetens intresse, och kunna stå för det den skriver. "En stark journalistisk integritet är avgörande för trovärdigheten. Den som granskar samhället måste också själv kunna tåla att bli granskad." (Månson & Strandberg, 2009:131). Aktörer med hög kapacitet, exempelvis politiska extremister och personer som sysslar med organiserad brottslighet, är ofta

medvetna om var gränserna för lagstiftningen går och utnyttjar det för att undkomma lagen. Aktörerna kan förutom rena hot försöka övertyga journalisten att skriva annorlunda om organisationen förövaren står för (www.sakerhetspolisen.se, 2009).

3.2.2 Kvinnor i medier

För att få ett jämställt samhälle är det relevant att undersöka huruvida det finns en könsskillnad i förutsättningen för att arbeta inom medier. Är kraven högre på den kvinnliga delen av journalistikåren, och hur påverkas deras arbete av det?

Viktigt för en demokrati är att alla har en chans att komma med i debatten. Vare sig du är kvinna eller man, ska du få komma till tals och din röst ska vara lika mycket värd. Medier är viktigt när det gäller att känna sig delaktig som medborgare. Att alla människor ser sig som medborgare är en viktig del av demokratin. I dagens samhälle är det framförallt vita män som får komma till tals i medierna, där tonvikten ligger på vad de tycker är viktigt eller oviktigt (Jarlbro, 2006).

Van Zoonen (1998) menar att för att vara med och konkurrera med manliga journalister, måste kvinnorna vara minst lika bra men också bejaka sin kvinnlighet. Utseendet är viktigt, faktiskt i vissa fall viktigare än rätt utbildning. Melin-Higgins (2003) visar på att en del kvinnliga journalister väljer, för att överleva i yrket, att spela på sin kvinnlighet och välja att arbeta med mode, smink och typiska "kvinnoreportage". Resultatet blir att de inte utmanar den manliga kulturen, utan istället intar en antifeministisk hållning. Genom att göra detta, uppfattas de som samarbetsvilliga och trevliga (Melin-Higgins, 2003).

Hur synlig ens samhällsgrupp är i medierna påverkar också vilken möjlighet som finns att påverka samhället och dess utveckling. Detta gör offentligheten i medier till en fråga om inflytande och makt, vilket i sin tur leder till en demokratifråga i och med graden synlighet (Djerf-Pierre & Wiik 2012). Meyer och Cukier (2006) säger att det är vanligt att med hjälp av sexuella meddelanden sätta någon i skymundan på sociala medier, att det kan ses som en ny form av sexuella trakasserier. I en studie gjord av University of Maryland 2006, upptäcktes att i ett chattrum fick kvinnliga användare tjugofem gånger fler meddelanden innehållandes trakasserier, jämfört med manliga användare (Meyer & Cukier, 2006). De sexuella trakasserier kvinnor får utstå på internet kan jämföras med de fientliga arbetsmiljöer som bemötte kvinnor i

traditionella mansyrken på 1970-talet. I dag har många kvinnor sin arbetsplats på webben, vilket innebär att näthatet kan "köra ut" henne från sitt arbete. Det är enkelt att utöva näthat, framförallt eftersom det finns ett avstånd mellan den som trakasserar och den som blir utsatt. Nättrakasserier kan även skada karriärer som inte tar sin utgångspunkt på internet. På sociala medier är det vanligt att man istället för att skicka meddelanden direkt till personen, låter nedsättande inlägg om denne cirkulera omkring för att få andra människor att få en negativ inställning (Andrews, 2012).

3.2.3 Genus

Att journalistiken och medierna är utformade som de är, beror på att de är formade av vårt genussystem. Att det är kvinnor som är mest utsatta för näthat har sin grund i samhällsstruktur och värderingar. Näthatet mot kvinnor uttrycker inga åsikter som är specifika för internet, utan speglar vissa av de åsikter som återfinns i samhället i övrigt. För att kunna få en djupare förståelse för problemet vi undersöker krävs även kunskap om orsakerna till det.

Enligt Gemzöe (2003) formas vårt inre genom genussystemet. Vilka drömmar, framtidstankar och begär vi har anpassas till de sociala och ekonomiska sammanhangen. Vi delas in efter vårt biologiska kön, och tillskrivs egenskaper därefter. Kvinnor påstås vara känsliga och relationsinriktade medan män är självständiga. I vårt samhälle är mannen normen, kvinnan det avvikande. Genusordningen sätter prägel på hela vårt samhälle, på olika sätt och med olika mycket kraft från gång till gång (Gemzöe, 2003).

Våra könsroller kommer att fortsätta vara konserverade, om vi inte börjar se skillnaderna som ett resultat av patriarkatet. Kvinnlighet och manlighet är skapat, att män har makt beror på kvinnors avsaknad av den. Skillnaderna skapas i förhållande till varandra. Den kvinnliga identiteten måste erkännas, och därefter överskridas. Detta för att denna kvinnoidentitet försvårar möjligheten att nå maktpositioner i samhället. Att radera identiteterna som man eller kvinna, är att inse att dessa är politiskt skapade (Björk, 1996).

För många feminister är sexualiteteten den yttersta orsaken till kvinnohatet. Det finns även teorier om samhörighet, en slags kodning av den. Misogynin har sin grund i det kulturella, och är alltså formad av gruppen och inte individen (Hirdman, 2001).

3.2.4 Kvinnohat

Många av de kommentarer som uttrycks på nätet visar på ett starkt misstycke gentemot kvinnor, varför det är viktigt för vår undersökning att ta upp bakgrunden till kvinnohat och vad det innebär för samhället. Genom att få en förståelse för kvinnohatet blir det även enklare att förstå journalistens reaktion.

Normer och regler som skapas av makthavarna (av Thomsson menat männen) i samhället, används för att styra kvinnorna. De kan sedan välja att lyda, eller att inte göra det. Väljer de att inte lyda väntar ett straff, vilket antagligen är det som styr huruvida de som är utsatta för maktutövningen lyder eller inte gör det. Denna metod censurerar, begränsar och förhindrar de underordnade i sina val och handlingar (Thomsson, 2002). Våld eller hot om våld mot kvinnor är så vanligt att många knappt reflekterar över det längre. Maktutövningen som sker genom våld är ett sätt för männen att få och/eller behålla makt och för att ge en känsla av äganderätt. Mäns våld mot kvinnor är ett sätt att behålla det förtryck mot kvinnor som finns i samhället. Hotet om våld begränsar kvinnor i sitt handlande och i sina aktiviteter (Johnson 1997, refererad i Thomsson 2002). I dagens samhälle har dock inte männen makten i alla samhällssfärer, vilket har lett till att vissa grupper av män känner sig marginaliserade och att de saknar självrespekt. En av orsakerna är de framgångar kvinnor har uppnått. Även deras arbetsutveckling är en orsak, vilken har lett till att många utbildade män står arbetslösa och överflödiga på arbetsmarknaden (Giddens, 2007).

Szymanski med flera (2009) skriver att sociokulturella och politiska förhållanden är ting som påverkar kvinnors personliga problem. Kvinnor lever i patriarkala kulturer, där de utsätts för sexism från en mängd olika håll, så som medier, arbetsplatsen och familjen. Sexismen bidrar till kvinnors personliga problem genom att internalisera negativa och begränsande budskap om att vara kvinna. Sexistiska händelser härrör från patriarkala sociala strukturer, och conceptualiseras som negativa livshändelser unika för kvinnor. Detta orsakar överskott av stress. Forskning visar på att kvinnor som utsätts för en stor mängd sexism, också lättare drabbas av psykisk ohälsa. Kvinnohatet existerar till stor del för att upprätthålla maktordningen, där den manliga gruppen dominerar. Rädslan för att kvinnor ska få mer makt resulterar i hat och nedvärdering av dem och dess egenskaper (Szymanski m.fl., 2009).

3.2.5 Hot och stress

Även om psykologi inte faller inom ramen för medie- och kommunikationsvetenskap så väljer vi att ta upp det då det har en hög relevans för vår uppsats. Genom att koppla teorier om hot och stress till övriga teorier samt med empirin angrips problemet från olika håll.

Enligt Michel (2010) kan traumatiska händelser för en människa radikalt ändra vad den anser är väsentligt i livet. Psykologin skiljer på yttre och inre hot, där det yttre hotet innebär ett hot mot vårt fysiska liv medan det inre hotet är riktat mot vårt psyke. Vid ett yttre hot mot en person är det individuellt hur stark aktiveringen av inre hot blir. Sinnesintryck rubbas och ger sämre uppfattningsförmåga. Om flera hot uppstår kan det få som konsekvens att den drabbade saknar förmåga att värdera och tolka hoten, vilket kan få ödesdigra konsekvenser. Därmed inser den drabbade inte behovet av att skydda sig mot hoten eller att bearbeta konsekvenserna av dem. Det inre hotet triggas ofta av ej tillfredställda behov, tidigare traumatiska upplevelser, bortträngda psykiska konflikter och en undertryckt aggressivitet, vilket gör det komplext och svårt att bemästra. Det som oftast hjälper på lång sikt är kunskap och insikt. Eftersom det okända är svårt att välja försvarsstrategi mot väcker det ångest hos den drabbade (Michel, 2010).

Påfrestningar vi utsätts för, antingen fysiska eller psykiska, kan orsaka stress. Känslor som oro, ångest och ilska kan också framkalla stress. Stressen inför en ny, oväntad situation kan aktivera olika system i kroppen. Vilket system som aktiveras beror på hur vi handlar i situationen. Vi väljer att fly eller stanna och fäktas, eller drar oss tillbaka och blir passiva (Lundberg & Wentz, 2004). Hot som drabbar oss kan påverka vår personlighet såväl medvetet som omedvetet. Saker som hänt flera år tillbaka i tiden och förträngts kan plötsligt göra sig påmind med ny aktualitet. Om hotet är osynligt är det vanligt med en överdriven vaksamhet som följd. Detta leder till en nedsatt grad av uppmärksamhet och tvångstankar om vad som kan hända. Ett stereotypiskt tänkande är ofta förekommande och ens förmåga att uppmärksamma omvärlden blir begränsat. Den drabbade kan också få en stärkt motivation att undersöka och bedöma situationen (Michel, 2010).

Den som är drabbad av hot kommer, oavsett ursprung eller orsak till det, reagera med ångest eller rädsla. Är något okänt eller diffust, är risken större att en känsla av oro eller rädsla uppstår.

Den naturliga reaktionen, som finns med oss i våra gener, är att vara försiktig för att överleva. Hellre det än orädd och död (Larsson & Lindgren, 2012). Hammarlund (refererad i Larsson & Lindgren, 2012) skriver att efter en person utsatts för hot, uppstår en *hotkris*. Följden kan bli att faran tas ut i förskott. En plötslig och extremt stark traumatisk stress kan uppstå. Hotkris uppstår även efter fall av kränkning, efter vilken den drabbade riskerar att få en skadad självbild och reagerar med skam. Skammen är en möjlig förklaring till varför händelser av hot eller kränkningar inte anmäls till polisen (Hammarlund 2001, refererad i Larsson & Lindgren 2012). Enligt Larsson och Lindgren (2012) reagerar vi människor olika på situationer som innefattar hot. Känns situationen övermäktig och en risk att bli skadad eller dödad finns, så blir vi rädda och stressade. Traumatisk stress kan uppstå när vi utsätts för allvarliga hot och kränkningar. Det kan handla om enstaka tillfällen men likväl upprepade händelser. Konsekvenser av traumatisk stress kan vara depression eller missbruk av alkohol eller droger. Risken för posttraumatiska problem ökar om socialt stöd saknas, om traumatiska händelser upprepas eller om stressreaktionen är stark. Bearbetas inte den traumatiska stressen på ett korrekt sätt, finns det en risk att drabbas av posttraumatiskt stressyndrom. Symptom kan då vara överspändhet, vilket påverkar sömn och gör en mer lättskräm. Återkommande minnesbilder från det inträffade och mardrömmar är också symptom. Det är ett relativt ovanligt tillstånd men likväl allvarligt. Vissa yrkesgrupper är extra utsatta, detta om de upplever hot och våld i sin yrkesvardag (Larsson & Lindgren, 2012).

3.2.6 Medieetik

En väsentlig del i frågan om näthat och yttrandefrihet är medieetiken. Genom att bli hatad och hotad för sina åsikter och synpunkter kan det som är utgångspunkten i medieetiken, nämligen skyldigheten att publicera, vara i fara. I vår uppsats är det relevant att beakta den medieetiska aspekten, eftersom det är en väsentlig del av den journalistiska yrkesrollen.

Axberger (1994) skriver att den som väljer att inte publicera ska argumentera för det. Den som väljer att publicera följer grundregeln och avkrävs ingen motivering. Tanken är att grundregeln ska påvisa att publicering är en skyldighet. Nyttan den publicerade artikeln gör är självskrivnen, eftersom syftet är att kommunikationskanalerna hålls öppna och information görs tillgänglig (Axberger, 1994).

Behovet av medieetik uppstår vid de svåra frågorna. Medieetiska konflikter uppstår eftersom publiceringen ses som en skyldighet. Det som ger upphov till kluvenheten huruvida man ska publicera eller inte, är vilka värden som kränks eller sätts i fara. Etiken skulle bli oviktig om man skulle tänka bort publiceringsskyldigheten, i det fallet skulle det istället handla om att journalisten får ta ställning i huruvida nyttan av publiceringen överväger den potentiella skada det skulle kunna medföra (Axberger, 1994).

I och med att medielandskapet blivit nätifierat är det också enklare för de som arbetar inom mediesektorn att ha en dialog med sina användare. Det blir enklare för den enskilda journalisten att träda fram och själv ta ansvar för hur denne formulerat eller vinklat något (von Krogh, 2009). Journalistens elva yrkesregler handlar om att denne inte ska ge efter om någon utomstående försöker hindra en att publicera något. "Ge inte efter för påtryckningar från utomstående i avsikt att hindra eller inskränka berättigad publicitet" (von Krogh, 2009:87).

3.2.7 Yttrandefrihet

"Var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser." (FN, 1948:7).

Utan yttrandefrihet skulle medielandskapet se helt annorlunda ut. Näthatet och dess konsekvenser kan komma att inverka på vår yttrandefrihet, både ur den drabbades och ur näthatarens perspektiv.

Ett yttrande kan leda till rättsliga efterspel, men ska inte få stoppas från att yttras (Olsson, 2009). Yttrandefriheten finns för att bilda frihet i medierna, dock måste denna frihet anpassas för människors välmående (Nylander, 2011). Syftet med ett hatiskt yttrande är att på ett extremt vis kränka och förtala någon eller några. Förolämpningen är så grov att den gränsar till en form av skada. Dessa uttryck sker ofta för att nedvärdera någon efter vilken ras, religion eller sexuell läggning denne har. Önskan med hatiska uttryck är ofta att de ska få spridning, och att få andra att känna och uttrycka samma hat mot individen. För individer som utsätts för denna behandling blir priset för yttrandefriheten extra högt, då deras värdighet och självaktning riskerar att hotas (Warburton, 2011).

3.2.8 Yttrandefrihet under medieetik

Ett medieetiskt perspektiv på yttrandefriheten är att den kan ses som ett revir erövrat av medborgarna, vars gränser hela tiden måste ses efter och upprätthållas så det inte krymper. Mediernas aktivitet utgör ett ständigt gränsstridande. Det kan ses som mediernas viktigaste roll att ständigt återerövra och förvalta reviret, vilket även skall hållas öppet för andra än medierna att uttrycka sig i. Etiskt skall tidningarna hålla reviret öppet för allmänheten att uttrycka sig genom. Yttrandefriheten är i grunden rättsligt begränsad, medan tillträdet till medierna är etiskt. För att det ska bli rättsligt måste det komma i konflikt med yttrandefriheten. För att yttrandefriheten ska gälla måste det i sista hand vara tidningen som avgör vad som ska tryckas. Med detta ansvar följer ett etiskt ansvar. Att hålla medierna öppna är att hävda yttrandefrihetsreviret (Axberger, 1994).

3.2.9 Lagstiftning

Näthet kan i flera fall betraktas som olagligt, varför lagstiftningens utformning har stor betydelse för undersökningen. Lagarna är en stor del i att ge kvinnorna upprättelse i efterspelet till näthet. Omfattningen och efterföljningen av lagboken ger grund till vad som är tillåtet att yttra sig om, vad journalisterna förväntas utstå utan repressalier för förövarna. Beroende på hur de skyddas, tycks det även troligt att svaret på vår undersökning påverkas av det.

Som Axberger (2012) skriver gör lagen om förtal gällande att det inte är tillåtet att sprida uppgifter om människor som kan skada dem. I Sverige är det endast tillåtet att sprida information om människor om det är sant och viktigt för andra människor att känna till. Om den informationen som sprids om människor kan utsätta de för missaktning är det ej tillåtet (Axberger, 2012). Normalt sett måste den utsatte själv reagera och stämma den kränkande parten inför domstol. Eftersom det finns anledning för medborgarens rätt att uttrycka sig finns en del undantagsfall, då det är tillåtet att utsätta andra för missaktning. Det är vagt formulerat i lagstiftningen vilka fall det omfattar men det gäller där "om det med hänsyn till omständigheterna var försvarligt" samt om de var sanna eller det fanns skälig grund till att tro de kränkande uppgifterna var sanna (Olsson, 2009).

Värdeomdömen kan, i motsats till sakuppgifter, inte vara förtal. Man skiljer på rena värdeomdömen och påståenden om den utsatte personen. Vid ord som kan betraktas som båda

bedömer man från fall till fall (Axberger, 2012). Generellt sett gäller att för att det ska vara förtal ska det vara riktat direkt mot en person. Man skiljer på om det är genomtänkt eller inte, där det genomtänkta uttrycket ses som mer straffbart än det ogenomtänkta. Vid skrift gäller dock att man ser på det som att det är någorlunda genomtänkt, eftersom skrivandet av en text ger tid till att överväga. Vad som anses som förtal är olika för olika människor, beroende på hur allvarlig anklagelsen ses hos just den utsatte personen (Olsson, 2009).

Vad gäller personer som frivilligt framträder offentligt gäller andra föreskrifter än normalt. Den som framträder får räkna med att bli utsatt för kritik i det område den verkar inom. Blir personen utsatt för kritik angående andra saker, såsom privatlivet, kan det vara förtal. Har personen nämnt saker ur sitt privatliv, exempelvis sexualvanor, får denne räkna med att det diskuteras offentligt, även på internet (Olsson, 2009).

3.2.10 Internet

Internet utgör en central roll i hatet som kvinnliga journalister får utstå. Utan internet hade hot och hat inte varit lika lätt att sprida offentligt och processen att uttrycka sig hade varit mer omständlig. För att kunna besvara frågeställningen krävs en inblick i internets kultur och hur den kan användas för att uttrycka extrema åsikter.

Även om internet till stor del innehåller positiva eller neutrala värden, ryms det också en hel del partiskhet och trångsynthet. I och med att internet är väldigt utspritt kan bigotta meddelanden lätt lämnas, och det till en väldigt stor publik. Medborgarna kan välja ut de föreställningar och ideal som passar dem bäst, samt sortera ut dem som inte gör det (Henry, 2009).

Internet har en förmåga att korsa gränser, bryta ner barriärer och minska avstånd. Samtidigt bidrar anonymiteten, omedelbarheten och den globala karaktären till ett idealistiskt verktyg för extremister att uttrycka hat. Att det finns en tillväxt inom online-hatgrupper speglas av det stegrande antalet hatpropaganda, trakasserier, mobbing och diskriminering över internet. Dessa riktas, både direkt och indirekt, via forum, bloggar och mail (Banks, 2010).

Att vara anonym är lätt på internet, vilket har bidragit till att det tabu som funnits mot extrema åsikter har brutits ned. Åsikter som förut bara spreds i små, extrema sammanhang flödar nu i

kommentarsfält och sociala medier. Numera har inte tidningarna ensamrätt på opinionsbildning, vem som helst kan få ut och dela sitt budskap (Bjurwald, 2013). Hatpropaganda ökar i nyheter, kommentarer och på webbplatser. Internet är ett kraftfullt verktyg för övertalning, då det är en anonym plats med interaktivitet som lätt skapar trovärdighet. Användargenererat innehåll är sedan det tidiga 2000-talet en form av interaktivitet, vilket använts som en metod att rädda journalistiken. Detta genom att uppmuntra diskussion, vilket kan leda till en högre relevans och betydelsefullhet i nyhetsflödet. Samtidigt har denna form av interaktivitet även öppnat upp för möjligheten till hat, och då i hög grad hets mot folkgrupp. Ofta riktas hatiska kommentarer mot människor på grund av deras ras, ursprung, kön, religion, funktionshinder eller sexuella läggning. Kommentarsfälten på nyhetswebbplatser har blivit en viktig plats att sprida hatpropaganda (Erjavec & Kovačić, 2012).

3.3 Från teori till resultat

De teorier vi har redogjort för i avsnittet kan samtliga kopplas till svaret på vår frågeställning. De kan användas för att ge en djupare förståelse för det problem vi undersöker. Genom att teorierna är framtagna längs vägens gång, hjälper de oss att angripa empirin från olika håll. I nästa kapitel kommer det att framgå hur teorierna hjälper till att förklara hur kvinnliga journalister påverkas av näthatet, och vad det kan få för konsekvenser för deras yrkesutövande.

4. Resultat och analys

Följande kapitel är uppdelat efter teman. Empirin redovisas för att sedan kopplas till teorin och analyseras.

4.1 Begreppet näthat

Lundberg beskriver näthatet som nedsättande kommentarer på nätforum, utan hennes kontroll att styra över innehållet. Hon tycker näthatet är som mest obehagligt när folk sitter i forum och spekulerar kring henne som person och vad hon gör. Flashback-tråden om henne uppkom redan tre veckor efter att hon börjat arbeta på Aftonbladet. Näthatet har gjort att hon har fått ta del av glåpord om sitt utseende, sin intelligens och även sin dialekt. Marteus beskriver näthatet som att bli kallad för fula ord på olika sidor på nätet, men även mail som gör henne tveksam till att öppna inkorgen på morgonen. Hon har mottagit mail från personer som skriver att de hoppas att hon blir utsatt för våldtäkt - "jag hoppas att du blir kulturberikad av sju araber i tre timmar" (Marteus, personlig kommunikation 3 maj 2013). Enligt Wollin är näthatet blottade tillkortakommanden från människor som mår dåligt. Hon exemplifierar näthatet som feedback innehållande nedsättande ord, ofta irrelevanta i sammanhanget. Jönsson säger att näthatet innehållsmässigt inte är mycket annorlunda än hat som uttrycks i andra kanaler, det uttrycks bara på ett nytt sätt. Dock menar hon att näthatet har karakteriserats av att först och främst vara riktat mot kvinnor. Definitionen av näthat för Jönsson är det hat som riktar sig mot sexualitet, utseende och ens familj. Hon nämner också att det finns en tråd om henne på Flashback där folk skriver arga saker. Erjavec och Kovačić (2012) säger att internet har öppnat upp för hatpropaganda på ett helt nytt sätt. Den kan spridas i nyheter, kommentarer och på webbplatser. Internet som verktyg för övertalning är en kraftfull metod där kommentarsfält används för att sprida hatpropaganda. De hatiska kommentarerna riktas ofta mot människor för att klanka ner på det kön, ursprung, funktionshinder eller den ras, religion eller sexuella läggning de tillhör (Erjavec & Kovačić, 2012).

Åsikterna som ligger bakom näthatet är inget nytt i sig, men internet har förenklat omständigheterna att uttrycka dem. Det blir snabbt uppenbart hur lättåtkomligt och offentligt hatet blir för de utsatta när det sprids via nätet. Näthat handlar inte bara om vad som skrivs till

journalisterna personligen, utan också vad som sägs om dem i det offentliga rummet. Innehållet behandlar till stor del journalisternas utseende och kön, vilket är irrelevant för det som kritiseras.

För Frändén är näthat anonyma kommentarer och hets mot personer, framförallt de som jobbar i mediesektorn. Hennes egen erfarenhet av näthat innefattar att få mail med starka, nedvärderande åsikter om det hon skrivit, även om hon påpekar att hon inte utsatts särskilt mycket för näthatet själv. Näthat definierar hon som de riktigt grova sakerna, påhopp med könsord och liknande. Saker som "tjejer kan inget om fotboll" eller "du är en dum brud" kan i ett större sammanhang också klassas som ett strukturellt hat. Collin tycker det är svårt att precisera vad näthat är, eftersom gränsen ständigt förflyttas. Hon nämner hotfulla mail som exempel på vad som framkallar reaktioner hos henne. Collin tycker att näthatet hänger tätt ihop med hur mycket utrymme hon tar. När hon skriver en krönika med stor bild, tydligt namngiven och framförallt med en klar åsikt blir folk arga. Mirjamsdotter ser näthatet som en avspegling av samhället i övrigt, och inget hat som är unikt för internet, varför hon har problem med begreppet "näthat". Hon säger att det är ett krångligt begrepp, men drar upp ett exempel som möjligen skulle kunna var näthat, då hon utsatts för "troll", anonyma personer som endast varit ute efter att trycka ner henne. Johnson (refererad i Thomsson, 2002) beskriver hot om våld och våld mot kvinnor som ett sätt för männen att behålla makten i samhället. Förtrycket kvarstår, och kvinnorna blir begränsade i sitt handlande och i sina aktiviteter (Johnson 1997, refererad i Thomsson 2002). Anonymiteten som internet ger, samt att avstånden minskar och att det är lättare att sprida åsikter har gjort det enklare att sprida hat. Det visas också genom de trakasserier och den diskriminering som sprids via forum, bloggar och mail (Banks, 2010).

Näthatet används för att begränsa de kvinnliga journalisternas utrymme i medierna. Förutfattade meningar om skillnader mellan könen blir uttryckta. När en kvinnlig journalist anses ta för mycket utrymme, ses hat och hot som ett sätt för männen att ta tillbaka makten i samhället. Precis som de andra respondenterna påpekade, är det inte bara innehållet i deras texter som kritiserar utan även deras person. Kritiken som gäller sakfrågan räcker inte till, utan måste styrkas genom bland annat sexistiska kommentarer. Internet har förenklats för de som inte vill att kvinnor ska ta plats i samhället, genom sitt snabba och enkla sätt att sprida åsikter.

Blanco däremot ser näthatet som en ny jargong. Det har gått från att kritiken handlar om rättelser av faktafel till att folk blir mer otrevliga. Folk använder nya uttryck för att göra sig hörda. Det har uppstått ett nytt sätt att uttrycka sig. Exempelvis drar hon upp är när folk skriver lögner i hennes kommentarsfält för att skapa intriger. Hon nämner även när folk har skickat hatfulla mail - ”... då är det liksom så här ‘din jävla hora, du ska dö, du är så jäv... ‘ det är liksom, det finns ingen... det finns ingen nyans i det liksom.” (Blanco, personlig kommunikation 29 april 2013). Bjurwald (2013) säger att anonymiteten på internet bidragit till att det tabu mot extrema åsikter som förut existerade har brutits ned. Numera återfinns de extrema åsikter i kommentarsfält och sociala medier som förut endast spreds i små, extrema sammanhang (Bjurwald, 2013).

Blanco har verkat på nätet en längre tid och har sett utvecklingen av kommunikationen där. Det är tydligt att hon upplever det som att klimatet på internet är hårdare nu. Extrema åsikter har uttryckts offentligt i flera år, vilket får följderna att åsikterna som uttrycks numera blir än mer radikala för att ge effekt.

4.2 Misogyni

Collin säger att hon av att läsa sina mail upptäckt att det finns väldigt många människor som hatar kvinnor. Det är inte några hon träffar i sin vardag, vilket kan ge sken av att de inte är så farliga som de faktiskt är. De hatar att kvinnor ska bli jämställda - “De vill att kvinnorna ska vara här, och de ska bara lära sig det. Så ser det ut väldigt mycket och det är extremt obehagligt” (Collin, personlig kommunikation 29 april 2013). Szymanski med flera (2009) tar upp att den patriarkala kulturen innehåller sexism från flera håll. Anledningen till att kvinnohatet existerar handlar till stor del om att kunna bevara den maktordning som i dag finns i samhället. Hat och nedvärdering av kvinnor har ofta sin grund i en rädsla att de ska få större makt (Szymanski m.fl., 2009). Enligt Björk (1996) kommer våra könsroller vara konserverade så länge vi inte börjar se skillnaderna som ett resultat av patriarkatet. Kvinnors avsaknad av makt är anledningen till att männen har makten. Kvinnoidentiteten gör det svårt att nå maktpositioner i samhället, varför den kvinnliga identiteten måste erkännas och överskridas. Om vi inser att våra identiteter som man eller kvinna är politiskt skapade kan vi också radera dem (Björk, 1996).

Mirjamsdotter säger att hon sällan får grova sexistiska kommentarer. Dock fick hon efter att ha gått upp på scen under ”Gräv”-seminariet feedback av sexistisk karaktär. Folk började sprida bilder för att övertyga folk om att hon är oattraktiv. Thomsson (2002) skriver att de normer och regler som finns i samhället är skapade av männen med makt. Makten de har är destruktiv, vilket gör att om någon väljer att inte lyda så väntar en bestraffning. Detta förhindrar, begränsar och censurerar de underordnade i val och handling (Thomsson, 2002). Hirdman (2001) hävdar att misogynin har sin grund i det kulturella, att det inte är en individ som har format den, utan gruppen. Det kan kopplas till det Wollin säger om att det är något unikt som sätts i gång hos män just när det gäller kvinnor som har skrivit. Det är något som händer när det handlar om män och kvinnor, vilket är kopplat till könet. Om en man hade sagt samma sak hade det passerat fullständigt. Även Frändén berättar om hur hon skrivit saker som män reagerat på att hon som kvinna uttalar sig om. Hon exemplifierar när hon fått kommentarer om att tjejer inte kan någonting om fotboll och att hon ska ha blivit inkvoterad på sitt jobb, detta efter att ha publicerat en lista över de bästa spelarna i den spanska ligan. Det inträffade under en tid då hon själv beskriver sig ha haft extremt bra koll på det hon skrev om. Giddens (2007) tar upp att samhället har förändrats, och att männen inte har all makt längre. Detta har bidragit till att vissa grupper av män känner sig marginaliserade och i brist av självrespekt, bland annat orsakat av att kvinnor uppnått framgångar (Giddens, 2007).

Att kvinnliga journalister får ta emot hat och hot på grund av sitt kön har sin grund i att de som näthatar är rädda att förlora sin makt, alternativt redan har det och därför känner sig hotade. De försöker förminska kvinnorna genom att använda sexism som redskap. Det handlar till lika stor del om att det är en kvinna som uttryckt sig, som innehållet i texten, vilket gör att en man lättare hade sluppit undan med samma åsikter. Det är framförallt när ämnen berör det som skulle kunna hota patriarkatet som gör näthatarna upprörda och sätter i gång sitt drev mot kvinnliga journalister. Framförallt handlar det om rasism och feminism. Två av journalisterna nämner att de märkt av kvinnohatet som en direkt följd av det de själva har skrivit. Efter deras publiceringar eller ställningstaganden har misogynin blivit tydligare riktad mot dem.

4.3 En vardag fylld av kritik

Enligt Wollin får en offentlig person räkna med att utstå kritik i proportion till vad denne för ut i medierna. Att jobba för en stor tidning som Aftonbladet och sticka ut hakan medför både

positiva och negativa konsekvenser. För att skriva publikt krävs att skribenten har eller utvecklar lite extra hud, annars lägger man av. Marteus säger samma sak, att vara en offentlig person som har en hel arena och en krönika ger makt. Människor blir provocerade, vilket är det pris som får betalas. Med en röst i offentligheten, kommer både beröm och negativ kritik tillbaka. Även om hon inte tycker att journalister får bli för självömkande, lägger hon till att det är ett feministiskt problem, ofta i form av sexhot, som drabbar kvinnor. Även Mirjamsdotter tycker att journalister och debattörer måste vara beredda på kritik, det är en del av att tycka till och uttrycka en åsikt. Gränsen dras när det går över till direkt hat eller hot, och kritiken inte längre är konstruktiv. Att någon hotar en eller blandar in ens familj, tycker hon att journalister inte ska behöva utstå. Även Månson och Strandberg (2009) anser att för att granska samhället, måste journalisten även tåla att själv bli granskad. Samtidigt kan politiska extremister vara medvetna om var gränserna går, vilket de utnyttjar för att undkomma lagen, och genom hot och övertygelse få journalisten att skriva annorlunda om organisationen extremisten står bakom (Säkerhetspolisen, 2009). Enligt Larsson och Lindgren (2012) kan en hotsituation få oss att reagera på olika sätt. När vi blir utsatta för allvarliga hot och kränkningar kan det leda till traumatisk stress. Om det saknas socialt stöd, traumatiska händelser upprepas och stressreaktionen blir stark finns det risk för uppkomst av posttraumatiska problem. Risken finns att drabbas av posttraumatiskt stressyndrom om den traumatiska stressen inte behandlas på rätt sätt. Följden kan bli överspändhet, sömnstörningar och lättskrämthet. Det är ett relativt ovanligt tillstånd, men vissa yrkesgrupper är extra utsatta, utifall hot och våld är en del av deras yrkesvardag (Larsson & Lindgren, 2012).

Att som journalist få utstå kritik, är en självklarhet bland yrkesverksamma. Det är en del av att uttrycka en åsikt offentligt, att ha en arena för det. Problemet är inte kritiken i sig, utan vad den grundar sig i. Att bli kritiserad för sin åsikt på ett nyanserat och konstruktivt sätt är en sak, men när det övergår till rena hot och lagöverträdelse ingår det inte längre i arbetsuppgiften. Det är inte rimligt att ens yrke ska kunna orsaka traumatisk stress, eller rentav posttraumatiska problem.

Frändén säger att i en perfekt värld ska inte journalister behöva utstå hat. Att bli ifrågasatt är självklart, framförallt om det handlar om åsikter som i en krönika till exempel. Det ingår i yrket. Att ta emot hot är något ingen ska behöva vänja sig vid, vilket många i dag har fått göra. Det får aldrig bli slentrianmässigt, då är samhället illa ute. I kommentarsfälten på Aftonbladets hemsida

finns det ofta kommentarer som inte hade varit acceptabelt om *tjej* eller *brud* byttes mot *jude* eller *neger*. Det har av någon anledning funnits en högre tolerans för hatet mot kvinnor. I och med det senaste årets debatt har det blivit bättre, men länge har det varit något en kvinnlig journalist på en kvällstidning får räkna med och stå ut med. Enligt Jarlbro (2006) är det viktigt för en demokrati att alla har en chans att komma med i debatten. Män och kvinnor ska få komma till tals på samma villkor och deras ord ska vara lika värda. För att känna sig delaktig som medborgare, vilket är viktigt för demokratin att alla gör, utgör medierna en viktig del. Det är framförallt vita män som får komma till tals i medierna i dag och tonvikten ligger på vad de anser är viktigt eller oviktigt (Jarlbro, 2006). Internets anonymitet har bidragit till att det inte längre är tabu mot extrema åsikter. Det som tidigare inte spreds till allmänheten, utan bara i mindre sammanhang, hittas numer i kommentarsfält och sociala medier (Bjurwald, 2013).

Kvinnors grundläggande demokratiska förutsättningar och rätt att uttrycka sig är i dag hotat för en del journalister i Sverige. Det står tydligt att män och kvinnors uttalade lika förutsättningar för att uttrycka sig inte efterföljs i praktiken, utan fortfarande är till männens fördel. Hatet mot kvinnor tas det inte lika allvarligt på som exempelvis rasistiska hatkommentarer. Misogynin har blivit framträdande på ett nytt sätt i och med internets utbredning, då främst för de som drabbas värst.

4.4 Journalistens reaktion

Martus berättar att efter en krönika som gett mycket reaktioner är det jobbigt att öppna mailboxen, vilket påverkar henne rent effektivitetsmässigt. Hon blir lite sänkt när det händer men glömmer snart bort det, vilket säkerhetsavdelningen på Expressen tycker är ett tecken på att hon vant sig lite väl mycket. Michel (2010) säger att det kan få ödesdigra konsekvenser om flera hot uppstår, då den drabbade saknar förmåga att värdera och tolka hoten, och därmed inte inser behovet av att skydda sig mot dem. Martus tror att det är väldigt personligt hur journalister hanterar hot och hat. Själv är hon en som inte tror att det egentligen händer någonting. Frändén låter inte heller näthatet beröra henne allt för mycket, även om hon de första gångerna blev lite ledsen och skrädd. Då undrade hon över hur folk orkar vara så hatiska, numera tar hon det inte särskilt allvarligt. Det Frändén själv tycker är jobbigast med näthatet är att hennes nära och kära ska gå in och läsa vad som skrivs om henne i kommentarsfälten. "Jag vet hur det funkar och har varit lite drabbad. Men folk som inte gör det, min mormor till exempel som är 85 och ändå är

liksom på internet och läser mina grejer typ. Jag tänker så här vad ska hon tycka, och kan man i den åldern och hennes situation liksom resonera att amen det här är nog bara idioter. Det är klart att jag rädd att hon ska tro att jag är liksom uthängd, och ah kass på det jag gör.” (Frändén, personlig kommunikation 8 maj, 2013). Något Frändén tycker är skrämmande är att vissa av hennes kollegor inte orkar gå in på Twitter dagen efter de skrivit artiklar som fått stort genomslag eller varit med i tv. Att som journalist börja undvika vissa ämnen, eller att följa upp saker, gör att små justeringar kan börja göras på grund av rädsla, vilket är relativt allvarligt. Frändén skulle däremot aldrig gå in på Flashback. Det tycker hon inte att någon journalist ska göra. Där spyr folk galla och det mesta är helt taget ur luften. “Det finns bara hur mycket skit som helst. Så att det är väl egentligen så här, det är min svarta punkt.” (Frändén, personlig kommunikation 8 maj, 2013). Citron (2009) säger att bli uthängd på nätet kan skada ens framtida karriär, då arbetsgivare som söker information om kvinnorna hittar negativa inlägg om dem. Henry (2009) säger att internet i dag har en central roll i det hat som kvinnliga journalister får utstå, genom förenklingen av processen att sprida att sprida sina åsikter offentligt. Bigotta budskap kan enkelt spridas till en stor publik eftersom internet är så utbrett. Det är upp till medborgarna att välja ut vilka budskap de tar till sig och vilka de ignorerar (Henry, 2009).

Även om Frändén och Marteus inte personligen tar så hårt på kommentarerna, kan det ändå drabba dem. Internet är ett effektivt verktyg för att sprida rykten och smutskasta någon. Som Frändén påpekar tycker hon att det värsta är när hennes nära och kära får ta del av näthatet hon får, vilket kan jämföras med det Citron skriver om att näthatet kan skada ens karriär. Det är inte bara journalisterna själva som får ta del av det näthatarna skriver om dem. Marteus arbetsgivare ser tecken på att hon skakar av sig näthatet för lätt, vilket kan tolkas som att de menar att hon bör vara uppmärksam på hoten. Att avfärda hot som nonsens kan få till konsekvens att den drabbade undgår att se faran i det hotet innebär.

Lundberg säger att hon kan få ”lite panik” över att hon inte har kontroll över åsikterna som sprids om henne på internet. Michel (2010) säger att ångest väcks hos den drabbade eftersom det okända är svårt att utse en försvarsstrategi mot. Viss kritik kan Lundberg dock inte ta på allvar, som när det handlar om fraser som “sätt dig i skolbänken igen, du kan ju ingenting” (Lundberg, personlig kommunikation 29 april 2013). Hur hårt hon tar på hatet beror på i vilken form det kommer. Den sortens hat som uttrycks med versaler, blandade typsnitt och massor av utropstecken har hon relativt lätt att glömma. Däremot när någon som skriver trycker på sin

yrkesroll och visar att den följt Lundberg ett tag, kan hon bli illa till mods. Blanco har svårt för när näthatarna skriver kommentarer om hennes privatliv. "Man blir lite liksom nojig, typ. Men jag är liksom aldrig rädd, eller nåt sånt, för jag menar för, inte för sånt som jag får kommenterat på nätet" (Blanco, personlig kommunikation 29 april 2013). Blanco blir irriterad när hon får kommentarer där hon känner sig missförstådd. Det som tar hårt är när hon känner att smarta tjejer och killar skriver för att såra henne. Detta är vanligt under drev, vilket hon råkat ut för några gånger. Blanco tänker ibland efter innan hon ger sig in i en debatt huruvida hon orkar med konsekvenserna, vilka ofta blir att det ska skvallras på Flashback. "Plötsligt ska det skvallras på Flashback, ens privatliv ska dras upp, allt gammalt skit ska upp, varenda ex ska liksom, det blir liksom en massa annat skit som kommer..." (Blanco, personlig kommunikation 29 april 2013). Det är inte alltid bara näthat, utan att allt ska upp till ytan vilket hon tycker kan bli tröttsamt. Men hon säger också att hon har blivit luttrad. Enligt Citron (2009) påverkas kvinnorna på flera sätt av könstrakasserier på internet. Deras sexualitet och kön blir påverkade på ett sätt som stör deras försörjning och identitet. Värdigheten och välbefinnandet blir även det lidande. Kvinnor blir avskräckta från fortsatt aktivitet på internet och en del väljer att avsluta aktiviteter helt, som bloggar och hemsidor. Precis som sexuella trakasserier tidigare blev ignorerade blir näthatet ignorerat nu. Näthatet får en djupgående inverkan på de utsattas liv (Citron, 2009).

Somliga respondenter har en uttalad skräck för vad som sägs och sprids på internet om deras person. På onlineforum har de ingen kontroll över vad som sägs om dem, vilket ger upphov till obehag. Det nämns också att de drar sig för att ge sig in i en debatt när de betänker de eventuella konsekvenser inblandningen i debatten skulle få. Kritiken kan komma i olika former och behöver inte vara skickade direkt till journalisten utan kan uttryckas i ett offentligt rum på internet.

Jönsson reagerade mer på näthatet i början, då blev hon väldigt ledsen och tyckte att det var både hemskt och skrämmande. Hon satt på Flashback och läste när okända personer diskuterade hennes sexliv. "... att de satt på Flashback och bara 'amen alltså jag lovar att hon inte har sex före äktenskapet', att de hade diskuterat hur jag hade sex och det var jätteobehagligt..." (Jönsson, personlig kommunikation 2 maj 2013). Efter ett tag insåg hon att det inte bara var hon som var drabbad, utan att många kvinnor i branschen är det. Näthatet handlar om kvinnosynen i världen, inte om Jönsson själv. Insikten gav henne ett större perspektiv på det hela, vilket hon säger var bra för själen men samtidigt utmattande eftersom hon insåg att det skulle fortsätta vad

hon än gjorde. Wollin säger att hon har förståelse för när människor kritiserar det hon skriver, det vill hon att de ska göra. Dock tröttnar hon när det slutar vara konstruktivt och går över till att handla om hennes kön eller utseende. Det behöver inte vara rena påhopp, utan det är de obehagliga ordvalen och tonläget som gör att hon reagerar. Även Collin har väldigt svårt för när kritiken går via hennes utseende, att hon recenseras efter sitt utseende och blir ditsatt på grund av det. En man skrev till henne att - "det här du skrev var faktiskt riktigt bra, intressant... men jag har tänkt på en grej du borde... du ser så arg ut på din byline-bild, å... du ser ganska gammal ut. Jag tror du skulle se lite yngre ut om du bara stod och log, det skulle vi alla uppskatta." (Collin, personlig kommunikation 29 april 2013). Detta skulle enligt Collin aldrig hända hennes manliga kollegor. Hon säger att hon reagerar starkt när det handlar om hot om våld eller liknande. Hon kan ibland uppleva att angriper på en väldigt låg nivå, och att hon börjar koka av det. Collin säger dock att hon inte låter sig påverkas, utan koncentrerar sig på att skriva klart den aktuella texten. Citron (2009) säger att kvinnorna blir objektifierade och kan uppfatta sig själva som mindre värda. Näthatet skadar kvinnornas värdighet. Kvinnorna blir förminskade till sexuella objekt, och könsstereotyperna förstärks, genom regelbundna hot om sexuellt våld (Citron, 2009). Melin-Higgins (2003) skriver att kvinnor, för att kunna konkurrera med sina manliga kollegor, inte bara måste vara lika skickliga journalister utan även bejaka sin kvinnlighet. Ibland är utseende viktigare än utbildning (Melin-Higgins, 2003).

Respondenterna accepterar att folk kommer med kritik rörande det de skriver, men tar hårdare på kritik som rör deras person. Ofta grundas kritiken i att de är kvinnor och uttrycks i mindre smickrande ordalag. Innehållet i det de skriver blir förbisett och kritiken riktas mot saker med större personlig än yrkesmässig anknytning. Vissa skakar av sig det relativt lätt medan andra finner det jobbigt att tänka på den smutskastning av dem som delas på internet. Melin-Higgins tar upp att kvinnliga journalister inte bara behöver utföra ett bra arbete utan även ha ett trevligt yttre för att behaga omgivningen, vilket stämmer in på kommentaren som Collin fick ta emot. I det fallet var det inte de åsikter hon uttryckte som var det som kritiserades, utan fokus låg på hennes utseende. Något som tycks vanligt när kvinnliga journalister uttrycker sig i medier.

4.5 Vem bestämmer innehållet?

Mirjamsdotter säger att ju mer offentlig hon har blivit, desto mer ägnar hon sig åt självcensur. Hon är själv tveksam till om det verkligen är hoten och trollen som orsakar det, utan tror snarare

att det beror på att så många vettiga människor läser och kan ifrågasätta och diskutera varje ord hon skriver. Allt går så fort, helt plötsligt kan hon bli definierad som en idiot, vilket är svårt att tvätta bort sen. Hon är väldigt noga med vad hon skriver och väger varje ord på våg, både för att kunna stå för dem men även för att kunna förbereda sig på vilken typ av trollanhopning som kan komma. Mirjamsdotter är dock konsekvent i sina infallsvinklar. Hon har sina ämnen och saker hon brinner för som följt med henne genom åren. Hennes grundläggande principer är alla människors lika värde och yttrandefrihet, vilka är med i nästan vad hon än skriver om. Även Blanco säger att det finns en del ämnen hon undviker av rädsla att uppröra andra. Hon nämner feminism, vikt, utseende och sex. Den kritik hon räds benämner hon inte näthat utan *ramaskri*. Wollin säger att hon inte skriver om tv-spel och dess utövare igen. Hon säger att det inte är värt det, och refererar till de dödshot hon har fått tidigare när hon skrivit om ämnet. Hennes sambo har förbjudit henne att skriva om ämnet igen. Det finns även andra ämnen hon undviker att skriva om, av anledningen att hon inte tycker det är värt det. Det beror på att hon inte orkar ta debatten, snarare än rädslan för hot. Det kostar för mycket känslomässigt för att hon ska orka gå dit. Olsson (2006) skriver att en av journalistens uppgifter är att sträva mot samhällsförbättring, genom att ta reda på vad som sker i samhället för tillfället och sedan informera om händelserna i en förkortad version. Det är viktigt att rapporteringen är objektiv, att journalisten kan stå för sin text och att den är återberättad i allmänhetens intresse (Månson & Strandberg, 2009). Att vara offentlig i medier är en fråga om inflytande och makt. Ju mer synlig den samhällsgrupp som representerar en person är, desto större möjlighet finns också att påverka samhället och dess utveckling. I det stora hela handlar det om en demokratifråga, då synligheten inverkar på rätten att komma till tals (Djerf-Pierre & Wiik 2012).

Vad som hindrar en journalist från att skriva om vissa ämnen skiljer sig från person till person. Att av rädsla för kritik, debatt eller rentav näthat och hot undvika att skriva om viktiga samhällsfrågor är ett problem. Oavsett om ämnet är feminism eller tv-spel, är det viktigt att vårt samhälle är utformat så att journalister orkar och vågar skriva om det. En del av journalistens yrkesroll handlar om att sträva mot en förbättring av samhället, vilket sker genom att rapportera om det till den övriga befolkningen. När klimatet i samhället är sådant att det krävs orimligt mycket mod, ork och att väga sina ord för att publicera något, kan journalister inte till fullo uppfylla kriterierna för sitt yrke. När det finns hinder för att skriva fritt om alla ämnen, blir det en fråga om demokrati och yttrandefrihet. Det är inte bara de kvinnliga journalisterna som

drabbas av problemet, utan hela samhället. Medierna bör vara en spegel av vårt samhälle, vilket blir en omöjlighet om endast vissa vill och vågar träda fram av rädsla för konsekvenserna.

Jönsson säger att hon begränsar sig, att hon har väldigt mycket saker om rasism och invandring hon skulle vilja skriva om.

“Jag tänker ju alltid minst tio gånger extra och bara ‘ska jag verkligen skriva det här’ om jag skriver någonting om Sverigedemokraterna eller så, om jag skriver någonting som alltså jag men invandringspolitik över huvud taget för jag vet att det är så många rasister som sitter där ute och du vet... de kan om de vill så att säga, de kan dra ihop alla sina, det var ju bara så för Åsa Linderborg var det liksom ett bevis på det, om hur... alltså hur det kan bli när de verkligen bestämmer sig.” (Jönsson, personlig kommunikation 2 maj 2013).

Även fast Jönsson vill ta debatten, varken vågar eller orkar hon. Hon tror att hon inte skulle klara att bli utsatt för det som andra journalister råkat ut för. Blanco säger att tidigare när hon bloggade så skrev hon mest om enkla, ytliga saker men att under en separation började hon skriva om den i stället. Hon hittade en kanal att skriva av sig i. När Blanco skrev om Sverigedemokraterna fick hon en stalker. Hon säger att hon brukar skämta om att det inte finns några som är så mobiliserade på nätet som sverigedemokrater och Justin Bieber-fans. Sverigedemokraterna hittar någonting och sen anmäler de artiklar eller bara lynchar personen. Det krävs att som journalist vara väldigt, väldigt stark för att orka skriva om dem, för de kommer hänga ut en och många kommer att gå emot en. Det är anledningen till att Blanco inte vill skriva om Sverigedemokraterna. Hon säger att det är bland det mest påfrestande en journalist kan skriva om. Banks (2010) skriver att det på internet finns en tillväxt inom online-hatgrupper som bedriver hatpropaganda, trakasserier, mobbning och diskriminering på internet. Det uttrycks via e-post, forum och bloggar, både direkt och indirekt. Anonymitet, omedelbarhet och den globala karaktären ger extremister ett idealiskt verktyg för att framföra sin hatpropaganda (Banks, 2010).

Collin har en grund med ämnen hon tycker är viktiga, vilka har hängt med sedan hon började som journalist. Hon säger att när hon var yngre och dummare hävde hon oftare bara ur sig saker, utan att dra tanken några varv. Hon kopplade inte in det i samtiden på samma sätt då. Collin säger dock att det är viktigt för henne att inte censurera sig, men att det har funnits tillfällen när det kommit en storm av mail efter en krönika vilket har gjort att hon vid skrivandet av

nästkommande krönika kommit på sig själv med att skriva den mindre provocerande eller argt. Hon får tvinga sig själv att inte censurera sig, hon känner att det är lätt att börja med det omedvetet. Collin trivs på nöjesredaktionen, men kan om några år tänka sig att börja skriva nyheter. Hon tvekar dock en aning, då det är svåra ämnen och hon fruktar att näthatet mot henne då skulle öka. Hon brukar vara en person som bara kör på, men i det här fallet har något satt sig i henne som gör att hon förstår att det kommer att bli jobbigt om hon byter till nyhetsredaktionen. Lundberg och Wentz (2004) tar upp att psykiska påfrestningar kan orsaka stress, precis som oro, ångest och ilska kan bidra. Beroende på hur vi hanterar situationen aktiveras olika system, vilket sedan avgör huruvida vi väljer att stanna och fäktas, eller bli passiva och dra oss tillbaka (Lundberg & Wentz, 2004). Michel (2010) skriver att hoten som drabbar oss medvetet såväl som omedvetet kan påverka vår personlighet. Överdriven vaksamhet kan vara en följd av att bli utsatt för osynliga hot. Enligt Citron (2009) skadar näthatet inte bara kvinnor som grupp utan även samhället som helhet. Anledningen är att näthatet befäster könshierarkin, och att de förnedrande och sexuella kommentarerna visar vilken makt och överlägsenhet män besitter gentemot kvinnor (Citron, 2009).

Det är tydligt att Jönsson och Blanco, men även till viss del Collin, undviker att skriva om vissa ämnen med tanke på de psykiska påfrestningar de då skulle tvingas utstå. När en journalist utstår hot och hat vilka i sin tur kan gå så djupt att de påverkar dennes personlighet, påverkas även dennes yrkesutövande samt yttrandefrihet. Vad som inte får förbises är att journalisten även påverkas omedvetet, vilket gör att ingen garanterat kan påstå att denne oberört går vidare efter att ha blivit utsatt för näthat. Utöver att de själva drabbas, har näthatet och dess påverkan även en negativ effekt på samhället som helhet. Att kvinnliga journalister slutar skriva om viktiga frågor, förstärker könshierarkin ytterligare.

Marteus är bestämd när det gäller att hennes ämnesval inte påverkas av näthatet. Hon säger att hon minns hat och kritik i ett par dagar efteråt, men inte mer. Hon säger att det beror på att hon är rätt aggressiv i sig själv, och ofta är väldigt förbannad när hon skriver om till exempel Sverigedemokraterna. När hon sitter och skriver finns inga tankar på eventuella konsekvenser, hon skulle aldrig böja sig, för det får man ju inte göra, säger hon. När hon har skrivit klart eller gått hem, kan tankarna komma - "åh fan, nu kommer de börja igen" (Marteus, personlig kommunikation 3 maj 2013). Marteus tror dock att hon skrev mer provocerande för tio år sedan. Anledningen säger hon är att hon har blivit äldre och mindre arg. "Sen var det så roligt när man

var ny också. Man hade alla tangenterna och alla orden och folk såg en och folk ville vara arga. Och man tyckte det var som att ha en kemifabrik som man kunde leka med och sen så lugna man ner sig.” (Marteus, personlig kommunikation 3 maj 2013). Blanco drar sig ibland för att uttala sig om saker, men i perioder kan hon även tycka att det är uppiggande med en debatt eller ett drev. Wollin är inne på samma spår - “Det kan vara åt bägge hållen, antingen att man lugnar ner sig eller att man tycker att nu gick jag för långt eller nej nu orkar jag inte med det där mer. Eller kan det vara det att ‘nu jääävlar’ och det är också dagsformen, ibland kan man känna att åh vad skönt det hade varit att trycka till...” (Wollin, personlig kommunikation 6 maj 2013). Warburton (2011) skriver att ett hatiskt yttrande har syftet att kränka eller förtala någon, det är en förolämpning så grov att den gränsar till en form av skada. Anledningen till dessa uttryck är att nedvärdera någon, och gärna då få med sig andra genom spridning av yttrandet. Att utsättas för detta innebär att priset för yttrandefrihet blir extra högt, när både värdighet och självaktning hotas (Warburton, 2011). Olsson (2009) tar upp att om en människa frivilligt framträder offentligt, så får denne i högre utsträckning räkna med kritik. Detta gäller dock enbart det område personen verkar inom (Olsson, 2009).

Marteus, Wollin och Blanco kan känna sig sporrade av att bli kritiserade, att de vill gå på ytterligare lite. Även om detta inte behöver vara något negativt, påverkar det fortfarande deras yrkesutövande. Effekten blir att näthatarna får ett inflytande över journalisterna och vad de uttalar sig om och publicerar. Trots att de känner att näthatet för det mesta rinner av dem, innebär det inte att det de utsätts för är acceptabelt. Som offentlig person ska du tåla lite extra, men det ska då i detta fall vara kritik inom ramen för ens yrkesområde. Att utsättas för hatiska yttranden för sitt kön eller utseende är inte inom gränserna för vad som är acceptabelt.

Lundberg säger att hon aldrig tar i beaktande huruvida de ämnen hon skriver om kommer att kunna generera mycket näthat. Hon skriver om var hon bor och lägger ut bilder på familjemedlemmar. Hon säger att för att kunna göra sitt jobb på bästa sätt måste hon vara personlig. Dock säger Lundberg att hon tänker ett varv extra, och även om hon inte anpassar sig, behöver hon inte reta upp folk i onödan. Skulle hon anpassa sig efter alla, skulle det till slut bli trist och meningslöst och hon hade då lika gärna kunnat skriva kommun-notiser istället. Hon koncentrerar sig mer på att vara grammatiskt korrekt. Frändén är medveten om vilka ämnen som ger reaktioner. “Men... till exempel så vet man ju att om man skriver om Sverigedemokraterna till exempel, jag har väl gjort det två, tre gånger, då får man... då får man mycket rasister på

halsen helt enkelt.” (Frändén, personlig kommunikation, 8 maj 2013). Det stoppar henne inte, hon tänker ingenting på det, vilket hon dels tror beror på att hon bor i utlandet och att det skulle krävas mycket för att någon skulle åka dit för att “kniva” henne i ryggen. Hon censurerar inte sig själv, däremot har det hänt att hon sagt till Aftonbladet att hon inte tänker göra fler listor eller skriva om vissa saker, om hon inte får en garanti att artikeln inte kommer att ha ett kommentarsfält. Axberger (1994) säger att det är en skyldighet för journalister att publicera. Fallor valet på att inte publicera, måste det argumenteras för. Meningen med publiceringsskyldigheten är att kommunikationskanalerna ska hållas öppna och information göras tillgänglig. Eftersom publiceringen ses som en skyldighet kan pressetiska konflikter uppstå vilka ligger i att väga skyldigheten att publicera mot de värden som kränks eller sätts i fara (Axberger, 1994). Johnson (refererad i Thomsson, 2002) skriver att det knappt reflekteras över våld eller hot om våld mot kvinnor, eftersom det är så vanligt. Maktutövningen är ett sätt för männen att behålla den makt de har, och att ge dem en känsla av äganderätt. Det förtryck som finns mot kvinnor i samhället fortsätter på så sätt att existera, och begränsar kvinnor i deras handlande och aktiviteter (Johnson 1997, refererad i Thomsson 2002).

Eftersom Lundberg och Frändén säger sig hellre publicera än att låta bli, behöver de inte motivera sina handlingar utan går efter de principer medieetiken går ut på. Samtidigt kan det funderas över hur hotet om våld mot dem passerar förbi utan någon större reflektion över det. Det är värt att reflektera över att det inte är näthatarna som ska anpassa sig, utan att det istället är de offer för deras hot och hat som ska vänja sig vid det. Det visar på att förtrycket mot kvinnor som finns i samhället fortfarande lever kvar och riskerar att begränsa dem i vad de gör.

4.6 Kritik eller hat?

Blanco säger att hon lärt sig skilja på kommentarerna. En del tar ut sin irritation över innehållet i hennes artiklar på henne, vilket hon inte tar personligt. Däremot finns det vissa förövre som vill sprida lögnar eller skriva om hur elak hon är, vilket hon tycker är jobbigare. Lundberg ser sig som lyckligt lottad jämfört med flera av sina kollegor, eftersom hon får väldigt mycket positiv feedback. När det kommer till den negativa responsen är den sällan konstruktiv, utan består av påståenden om att hon är dum i huvudet och dylikt. När Collin jämför den respons hon får med sina manliga kollegor, filtreras aldrig kritiken de får via deras utseende eller deras kön. I hennes fall handlar hatet istället i sista hand om vad hon skrivit, utan projiceras på henne för att

hon är kvinna. Gemzöe (2003) skriver att vårt inre formas av genussystemet. De egenskaper vi tillskrivs beror på vårt kön, och vi förväntas handla därefter. Vårt samhälle präglas av den genusordning som finns (Gemzöe, 2003). De sexuella trakasserier kvinnor utsätts för på internet jämförs med vad kvinnor i traditionella mansyrken fick utstå under 1970-talet. Nu är det kvinnor som arbetar över internet som är utsatta, vilket kan skada deras karriär (Andrews, 2012). Det handlar inte bara om att skicka meddelanden direkt till personen utan även om att sprida rykten med hjälp av exempelvis sociala medier. Det upptäcktes i en studie, gjord av University of Maryland 2006, att vid en jämförelse av manliga och kvinnliga användare, fick kvinnorna tjugofem gånger fler meddelanden innehållandes trakasserier (Meyer & Cukier, 2006).

Det är tydligt att en stor del av den negativa responsen de intervjuade journalisterna får hör ihop med deras kön. Vad gäller kritiken, hatet och hoten är skillnaden stor mellan vad som uttrycks mot män och kvinnor, där det för de senare filtreras genom vilket kön och utseende de har. Det handlar till viss del om att skada deras karriärer, genom att sprida rykten eller såra dem. Genom internet har det återigen blivit tydligt att kvinnor inte accepteras och respekteras i alla branscher, utan får bemöta en fientlighet från delar av samhället. Orsaken är genusordningen, vilken präglar oss i hur vi agerar och uppfattas.

4.7 Att ångra en publicering

Mirjamsdotter säger att hon ångrar precis allt hon publicerar på kortare sikt - "Jag får alltid panik när jag klickar på publicera (skratt) och tänker att det här kanske inte är så bra idé men samtidigt inte alltså... jag fortsätter ju göra det så att..." (Mirjamsdotter, personlig kommunikation 3 maj 2013). Anledningen är att hon är ängslig inför vad folk ska tycka och vilka reaktioner hon kommer att få. Jönsson är inne på samma spår, men ångrar sig snarare efter hon fått reaktionerna än att ångra det direkt vid publicering som Mirjamsdotter gör. Jönsson berättar att när hon ångrat publiceringar är det för att andra journalister blivit arga. Hon säger att hon tycker människor i branschen är dåliga på att föregå med gott exempel, att det är ett kallt klimat och folk skriver elaka saker om varandra. Blanco säger att hon vid vissa tillfällen har ångrat tidpunkten för det hon har gjort, att hon inte varit beredd på vilket genomslag det skulle få, men att hon däremot inte ångrat innehållet. Collin säger att hon aldrig har ångrat en publicering, men att hon kanske skulle ha tänkt annorlunda om hon fått ett dödshot till exempel.

Hon säger att hon inte kan anpassa sig efter vad andra tycker, då hade hon i princip inte kunnat göra någonting. Det finns alltid något för näthatarna att hacka på. Wollin har inte ångrat något hon har publicerat, mer än småsaker. Hon anser att om hon hade hållit på och ångra sina krönikor och texter, hade så många fallit in där under att det varit lika bra att låta bli att skriva helt och hållet. Marteus har heller aldrig ångrat något - "Det finns också en sida hos en när de blir lite förbannade som är hihi, nu kom jag åt er. Så att... det är ju ett krig." (Marteus, personlig kommunikation 3 maj 2013). Von Krogh (2009) skriver att en av journalistens yrkesregler innebär att denne inte ska låta någon utomstående påverka om något ska publiceras eller ej. FN (1948) tar upp yttrandefriheten och att ingen har rätt att inskränka på människans rätt att yttra sig. Som Nylander (2011) skriver finns yttrandefriheten för att skapa en frihet i medierna. Det finns även ett medieetiskt perspektiv på yttrandefriheten, vilket Axberger (1994) förklarar som ett revir, vars gränser hela tiden måste bevakas så att de inte minskar. Att upprätthålla reviret kan ses som en av mediernas viktigaste roller (Axberger, 1994).

Gemensamt för samtliga respondenter är att ingen säger sig ha ångrat en publicering på grund av hot eller hat de mottagit efteråt. Hade de gjort det, skulle det ha varit ett allvarligt hot mot yttrandefriheten. Det dock flera av dem påpekar är att de innan en publicering reflekterar över hur texten kommer att tas emot, vilket i sig kan tolkas som att de låter utomstående påverka deras yrkesutövande. Ytterligare ett problem är att medieetikens grundläggande tankar och journalistens säkerhet och välmående krockar. Journalistens yrkesmässiga skyldighet är att publicera, men riskerar att bli hotad om denne agerar efter det. Det blir då istället en fråga om vad den enskilde journalisten ska utstå för att fortsätta upprätthålla det revir, vilket anses vara mediernas skyldighet.

4.8 Lagstiftningen

Mirjamsdotter tycker inte att problemet med bekämpandet av näthat är en bristande lagstiftning, utan att den existerande inte efterföljs. Polisen tar generellt inte allvarligt på anmälningar om brott på nätet. Att brotten inte utreds är i dag det största problemet. Hon tror att om det fanns en påtaglig risk att bli dömd skulle fler hålla sig i schack. Marteus tycker även hon att lagen räcker till men att polisen inte gör det. De utnyttjar inte de lagar som finns, och det finns en upplevd attityd hos polisen att "kvinnor som skriver och tycker får skylla sig själva om det händer något, det är deras problem." (Marteus, personlig kommunikation 3 maj 2013). Citron (2009) beskriver

hur näthatet är ytterligare ett exempel i raden av hur beteenden som skadar kvinnor bagatelliseras. Näthatet kan hindra kvinnor från att delta på internet till hundra procent, ändå anses det rimligt att kvinnorna både ska förvänta sig hatet och tolerera det. Erkänns inte näthatet, förmedlas även en bild av att det är försvarbart. Att erkänna problemet kan leda till en förändring av den könsdiskriminering som råder på internet (Citron, 2009). Polisen säger sig även själva inte ligga i framkant när det gäller brott som sker online, eftersom förövarna är svåra att sätta dit. En majoritet av riksdagspartierna har i en utfrågning angett att de varken är beredda att utöka lagstiftningen eller ge polisen större resurser. Anledningen är att de anser att kunskap hos polisen är det som saknas (Sveriges Radio, 2013).

Det är en attitydförändring som behövs snarare än en hårdare lagstiftning, vilket är ett problem då det är betydligt svårare att genomföra. Även viljan att förändra saknas från myndigheternas sida, vilket stämmer överens med det Citron skriver om att kvinnor förväntas anpassa sig efter och tolerera näthatet. Polisen och myndigheterna skyller på varandra, vilket inte löser problemet. Istället får näthatarna fortsätta komma undan med hot som om de skedde i "verkliga livet" skulle ha bestraffats. Respondenterna upplever att lagstiftningen i praktiken inte utgör något effektivt skydd mot näthatet.

Blanco vet inte hur en lag som ger tillräckligt skydd skulle se ut. Hon har själv polisanmält några hot som har kommit från nazistföreningar, trots att allting läggs ned på en sekund. Hon gör det för att det är bra att ha polisanmält om något ytterligare skulle hända. Lundberg säger att hon efter att ha blivit hotad blivit tillfrågad om hon ville anmäla, men avböjde då hon såg det som en möjlighet för förövaren att triggas av anmälningen. Hon var övertygad om att människan som kontaktat henne var psykiskt sjuk och skulle kunna ta uppmärksammandet som en indikation på att hon faktiskt tagit del av hoten, och därmed triggats att fortsätta. Collin tror inte att det går att göra så mycket åt näthatarna, med undantag för de fall det är tydligt och går att hitta personen. Hon har själv aldrig varit i situationen där hon kunnat polisanmäla och se att någonting hänt. Collin har svårt att se att lagstiftningen är nog, då hon som skriver om nöje och inte känsligare ämnen som politik får väldigt arga reaktioner. Collin säger att hon är osäker på vad det hjälper om näthatarna blir anmälda, att deras åsikter varken mildras eller blir bättre av det. Det som krävs är en attitydförbättring i hela samhället. Jönsson är också inne på att det är värderingarna i samhället snarare än lagarna som behöver förbättras. Att lagstifta om värderingar är svårt. Åsikterna och kvinnosynen kommer ändå hänga kvar, även om det inte

skulle skrivas direkt till journalisterna. Hon tror att det handlar mer om etik och moral, än bara tangentbordskrigare. Frändén anser inte heller att det är svensk lagstiftning som brister, utan tycker även hon att det snarare är en attityd som har släpat efter. I hennes fall handlar det om att kvinnor kom in i sportjournalistiken nästan samtidigt som internet gjorde det. Det har inte funnits någon plan för hur det ska hanteras, vilket har gjort att Frändén själv måste be Aftonbladet att stänga kommentarsfält om det blivit för mycket. Hon tycker att hon egentligen inte borde behöva motivera varför hon tycker det är jobbigt. Citron (2009) skriver att för att bekämpa sexuella trakasserier så har lagen en avgörande roll. Detta då den kan avskräcka genom skadestånd, föreläggande och domar i brottmål (Citron, 2009). Om innehållet på en webbsida innefattas av yttrandefrihetsgrundlagen, är det den ansvarige utgivaren som är straffansvarig för alla publiceringar. Den lagen innebär att det blir svårare för myndigheter att spåra ursprunget och upphovsmannen av exempelvis kommentarer (Olsson, 2009). Axberger (2012) tar upp att det inte är tillåtet att sprida uppgifter om någon som kan skada personen. Riskerar någon att utsättas för missaktning, är det inte tillåtet att sprida informationen (Axberger, 2012). Förtal bedöms olika beroende på vem som utsatts för det, men även beroende på huruvida det är genomtänkt eller inte. Det förra är mer straffbart, dock räknas det i nästan alla fall av skrift som genomtänkt (Olsson, 2009).

Även om samhällsattityden är det största problemet, finns det en problematik i att lagarna inte till fullo täcker upp för näthat. Även om förtal är ett brott, riskeras det att förövaren slipper undan eftersom det finns luckor i lagen. Attitydförändringen som krävs, skulle hjälpas en bit på vägen genom att tydligt visa att grova hot på internet inte är något som går att slippa undan med. Möjligheten finns att en del av näthatarna inte är medvetna om vad de utsätter andra människor för, och genom att inse att det är ett lagbrott tänker till en extra gång. Intressant är att förtal i skriftlig form oftast anses som genomtänkt och därför mer straffbart, men att det ändå är extremt få fall av näthat som blir dömda. Återigen pekar mycket på att det är inställningen i samhället som brister, snarare än lagstiftningen.

5. Slutsats och diskussion

Kapitlet börjar med att visa de slutsatser som kan dras av undersökningen. Efter det följer en diskussion kring ämnet. Även förslag på vidare forskning diskuteras.

5.1 Slutsats

Hur påverkar näthatet kvinnliga journalister i sitt yrkesutövande?

Hos de åtta journalister vi intervjuat finns ingen konsensus i vad följderna av näthatet blir. Reaktionen är individuell, vilket kan tyckas givet med tanke på att det är människor vi har undersökt. Oavsett reaktion på näthatet, blir den drabbade journalisten påverkad i någon grad. Det kan vara medvetet, som självcensur eller tvekan när mailboxen ska öppnas på morgonen. Det kan även vara omedvetet, som att tänka över en formulering ett par extra gånger.

Det majoriteten av respondenterna anser obehagligt är att inte ha kontroll över vad som sprids om dem på internet. Det diskuteras i forum och kommentarsfält om deras sexliv, utseende, personlighet och hur de sköter sitt arbete, vilket för flera av de intervjuade uppfattas som påfrestande. Det handlar om att oroa sig för vilket rykte som ska spridas härnäst, eller vilka i ens närhet som kommer attackeras nästa gång. Att ständigt bli utsatt för hot och hat ingår inte i en trygg arbetsmiljö, vilket i sin tur kan inverka på yrkesutövandet.

Att som majoriteten av våra respondenter regelbundet behöva läsa hotfulla och hatiska mail och kommentarer får varierade konsekvenser. För några av respondenterna ger det effekten att de blir sporrade. De vill skriva mer, och i vissa fall mer provocerande, om ämnet. En annan reaktion är att undvika ämnet och censurera sig själv av rädsla för att utsättas för ännu en attack av hat och hot. Respondenterna är i stort sett överens om vilka ämnen och åsikter som bemöts hårdast. De vet vilka ämnen de bör undvika för att inte drabbas av det värsta och mest omfattande näthatet, även om det inte ger någon garanti för att undgå det helt. Näthatet till trots, säger sig samtliga aldrig ha ångrat en publicering med näthatet som orsak.

5.2 Diskussion

5.2.1 Reaktion

Att ingen ångrat en publicering på grund av näthatet anser vi är positivt. Beklagligt är dock att en majoritet av respondenterna har näthatet i åtanke när de skriver en text. Oavsett om journalisterna påverkas att skriva mer sporrande eller att undvika ämnet, så anser vi att grundproblemet kvarstår. Nämligen att näthatarna kan inverka på hur och vad journalisterna skriver. Detta kan leda till att viktiga inlägg i debatter eller ämnen till viss del censureras. Det leder in på det vi har reagerat starkast på under vår undersökning, nämligen att samhällsattityden lyder att kvinnor får acceptera hat och hot när de väljer att skriva offentligt. Enligt oss visar det på hur kvinnohat betraktas som en bagatell i samhället. Resultatet av att näthatet förringas är att det inte är förövaren som straffas, utan offret. Näthataren går fri, medan vissa av de drabbade kvinnliga journalisterna straffas med självcensur och rädsla.

Samtliga respondenter anger att näthatet tar känslomässigt på dem, som att tycka mailen är obehagliga eller att fundera över hur andra ska reagera på de kommentarer som finns i forum om dem. Att regelbundet bli känslomässigt negativt påverkad ska inte vara en följd av journalistyrket. Det kan även få omedvetna effekter på journalisternas arbetssätt, vilka är svåra att upptäcka i en undersökning av vårt slag.

5.2.2 Misogyni

Ett demokratiskt hot ligger i att kvinnor ofta blir förtryckta av män som ser sig hotade av kvinnors ökade makt i samhället. Kvinnohatare försöker stoppa strävan mot jämställdhet och går till angrepp mot kvinnor som uttrycker sig offentligt. Journalisterna har en position och makt att göra sin röst hörd. För demokratins skull är det viktigt att journalister kan uttrycka sig fritt utan repressalier. Men att uttrycka sina åsikter kan leda till hot och hat vilket kan ge ångest och rädsla, vilket i sin tur kan leda till en ovilja att publicera. Näthatet kan få andra konsekvenser än psykiska. Internet har medfört att offentliga människor inte bara riskerar att utsättas för kränkningar privat utan även för smutskastning i det offentliga rummet. Det leder i sin tur till att rädslan för kritik inte bara drabbar ens egen självbild utan även ens rykte i samhället. Att smutskastas på internet kan leda till att exempelvis framtida potentiella arbetsgivare får en felaktig uppfattning om en.

Det som behövs för att stoppa näthatet är en förändring av attityder, snarare än en justering av lagar. De lagar vi har i dag ses av majoriteten av respondenterna som ett tillräckligt stöd, även om polisen kritiserar för att följa upp brotten dåligt. Misogynin påverkas inte av lagstiftning, och näthatet mot kvinnor grundas i deras könstillhörighet. Vi anser därför att ett av de överhängande problemen i kritiken mot kvinnliga journalister är att den bygger på misogyni. Där andra sorters kritik går att bemöta och förebygga finns inget självklart sätt att värja sig mot denna typ av hat. Oavsett hur hårt journalisterna jobbar och hur duktiga de är på sitt yrke kommer kvinnohatarna fortfarande fokusera på journalisternas kön. Könet står som skäl nog att förtryckas enligt de mest radikala förövarna. Så länge det finns misogyni och ett behov av att uttrycka den kommer näthatet fortleva, eftersom internet bara är en spegling av samhället i övrigt. Kvinnliga journalister kommer att leva och arbeta under andra förutsättningar än männen till dess att problemet med näthat är löst.

5.2.3 Rimlig kritik

Enligt yrkeskårens principer ska en journalist tåla att bli granskad och kritiserar för det den skriver. Av våra intervjuer finner vi tecken på att klimatet på internet utvecklas till att bli kallare. Allt efter som orden förlorar effekt, tas hårdare ord och handlingar i bruk för att framföra sin hatpropaganda. Respondenterna är medvetna om sin makt och att det kan ses som ett privilegium att få uttala sig i det offentliga, vilket gör att de accepterar kritik för sitt journalistiska innehåll. De anser det dock inte rimligt att behöva få kritik som rör deras person eller saker som ligger utanför det de skriver om. I de flesta fall handlar den extrema kritiken inte om deras yrkesutövande utan om deras kön och utseende, vilket gör frågan till ett genusrelaterat problem.

Vi anser det intressant och framförallt relevant, att fundera över hur problemet med näthat hade hanterats om det var män som i sitt yrke fick ta emot mail där de blev kritiserade för sitt kön, utseende och fick läsa påståenden om deras sexliv. Att kvinnohatet inte tas på lika stort allvar som annat hat, ger en bild till samhället av att det är accepterat att uttala sig fientligt och nedvärderande om kvinnor. Det kan få effekten att de kvinnliga journalister själva bagatelliserar det näthat de utsätts för, eftersom resten av samhället gör det. Om det uttryckta hatet inte tas på allvar kan det få till konsekvens att kvinnornas självbild skadas, och i det långa loppet ger vika för förtrycket.

5.2.4 Yttrandefrihet

Friheten att yttra sig anses vara ett av de grundläggande kriterierna för ett demokratiskt samhälle. Yttrandefriheten omfattas av att inte begränsas, censureras eller bestraffas i eller för sitt uttalande. Genom att näthatet bryter mot samtliga tre kriterier hindrar det yttrandefriheten. Näthatet påverkar inte alla våra respondenter på alla tre punkter, men samtliga berörs av någon. De bestraffas för sina uttalanden, genom de hot och hat de får mottaga efter dem. En del av respondenterna censureras genom att de inte orkar eller vågar skriva om alla ämnen. Näthatet gör även ett par av de journalister vi intervjuat begränsade, eftersom de inte fullt ut kan utvecklas inom sitt yrke.

Genom att yttrandefriheten begränsas för de som ansvarar för att sprida information försämras även demokratin. Yttrandefriheten är en av de viktigaste principerna i vårt samhälle, vilket gör att det tycks märkligt att näthatarna ska kunna begränsa den utan att straffas.

5.3 Förslag på vidare forskning

Vi anser att en jämförande studie hade varit intressant. Då att analysera innehållet i de texter journalisten har skrivit innan en näthatsattack, för att jämföra de med texterna skrivna efteråt. Det hade öppnat upp för möjligheten att upptäcka omedveten påverkan.

Det hade även varit intressant att se en undersökning grundad på de som näthatar, att se problemet ur deras synvinkel. Intervjuer med de som bedriver systematiserat näthat hade kunnat ge en ny vinkel på saken.

6. Referenslista

6.1 Vetenskapliga artiklar

Banks, J. (2010). International Review of Law, Computers & Technology. *Regulating hate speech online*, 24, 233-239.

Citron, D K. (2009). Michigan Law review. *Law's expressive value in combating cyber gender harassment*, 108, 373-415.

Erjavec, K., Poler Kovačić, M. (2012). Mass Communication and Society. *You Don't Understand, This is a New War!'' Analysis of Hate Speech in News Web Sites' Comments*, 15, 899-920.

Henry, S J. (2009). Information & Communications Technology Law. *Beyond free speech: novel approaches to hate on the Internet in the United States*, 18, 235-251.

Melin-Higgins, M. (2003). Fly eller fåka: kvinnliga journalisters överlevnadstaktiker. *Kvinnovetenskaplig tidskrift 1980-.* 24(2003):2, s. 53-68.

Seelhoff, C S. (2007). A Chilling Effect: The Oppression and Silencing of Women Journalists and Bloggers Worldwide. *Off Our Backs*, 37, 18-21.

Szymanski D., Gupta, A., Carr, E., & Stewart, D. (2009). Internalized Misogyny as a Moderator of the Link between Sexist Events and Women's Psychological Distress. *Sex Roles* 61, 101–109.

6.2 Litteratur

Ahrne, G., Svensson, P. (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber.

Andrews, L. (2012). *I know who you are and I saw what you did: social networks and the death of privacy*. New York: Free Press.

Axberger, H-G. (1994). *Pressetik: en översikt över pressetiska konflikter, regler och synsätt*. Stockholm: Juristförl.

Axberger, H-G. (2012). *Yttrandefrihetsgrundlagarna*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Bjurwald, L. (2013). *Skrivbordskrigarna - hur extrema krafter utnyttjar internet*. Stockholm: Natur & Kultur.

Björk, N. (1996). *Under det rosa täcket*. Borås: Centraltryckeriet.

Dalen, M. (2008). *Intervju som metod*. 1. uppl. Malmö: Gleerups utbildning.

Djerf-Pierre, M., Wiik, J. (2012). Journalistiken och journalisterna. L. Nord, & J. Strömbäck (red:er), *Medierna och demokratin*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Gemzöe, L. (2003). *Feminism*. Stockholm: Bilda förlag.

- Giddens, A. (2007). *Sociologi*. Studentlitteratur.
- Halvorsen, K. (1992). *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Hirdman, Y. (2001). *Genus - om det stabila föränderliga former*. Malmö: Liber AB.
- Jarlbro, G. (2006). *Medier, genus och makt*. Studentlitteratur.
- Johannessen, A., Tufte, P A. (2003). *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber AB.
- von Krogh, T. (2009). *Medieetik*. Stockholm: SNS Förlag.
- Larsson, L. (2010). Intervjuer. I: M. Ekström, L. Larsson (red:er) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Larsson, O., Lindgren, M. (2012). *Hot och våld i arbetslivet: minska de negativa konsekvenserna*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Lundberg, U., Wentz, G. (2004). *Stressad hjärna, stressad kropp - om sambanden mellan psykisk stress och kroppslig ohälsa*. Avesta: Wahlström & Widstrand.
- Michel, P-O., Michel, P-O. (2010). *Psykotraumatologi*. 2., [omarb. och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Månson, H., Strandberg, H. (2009). *Yrke: Journalist*. Visby: Juridisk reportagebyrå.
- Nylander, C. (2011). *Medierätt 1 - yttrandefrihet och tryckfrihet i tryckta och digitala medier samt radio och tv*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Olsson R, A. (2006). *Lögn, förbannad lögn och journalistik* Stockholm: Natur och kultur.
- Olsson R, A. (2009). *Yttrandefriheten på nätet: en guide om gränserna för det tillåtna på nätet*. 2. uppl. Stockholm: .SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur).
- Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 4., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Sjöström, U. (1994). Hermeneutik - att tolka utsagor och handlingar. I: B. Starrin & P-G Svensson (red:er), *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur.
- Starrin, B. (1994). Om distinktionen kvalitativ - kvantitativ i social forskning. I: B. Starrin, P-G Svensson (red:er), *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur.
- Thomsson, H. (2002). *Kvinnor, makt och förändring - att möta kvinnor i behov av stöd*. Lund: Studentlitteratur.
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Warburton, N. (2011). *Kort om yttrandefrihet*. Lidingö: Fri tanke.

Yin, R K. (2013). *Kvalitativ forskning från start till mål*. Lund: Studentlitteratur.

Van Zoonen, L. (1998). One of the girls – the changing gender of journalism. Carter, C., Branston, G. & Allan, S. (red:er). *News, gender, and power*. London: Routledge

Østbye, H. (2004). *Metodbok för medievetenskap*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi.

6.3 Elektroniska källor

Cision (2013). *Cisions årliga PR- och journalistundersökning* [www]. Hämtad 2013-04-25 från: <http://se.cision.com/Global/Cisions%20årliga%20PR-%20och%20journalistundersökning.pdf>

Codex (u.å.). *Vetenskapsrådet* [www]. Hämtad 2013-04-22 från: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

FN (1948). *FN:s konventioner om mänskliga rättigheter* [www]. Hämtad 2013-05-21 från: <http://www.fn.se/PageFiles/7177/Allmanforklaringomdemanskligarattigheterna.pdf>

Sveriges radio (2013) *Medierna i SR* [www]. Hämtad 2013-04-25 från: <http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/155467?programid=2795>

Säkerhetspolisen (2009) *Otillåten påverkan mot medier* [www]. Hämtad 2013-04-24 från: http://www.sakerhetspolisen.se/download/18.5bf42a901201f330faf80001741/otillatenpaverkan_medier.pdf

Meyer, R., Cukier, M. (2006) *Assessing the Attack Threat due to IRC Channels* [www]. Hämtad 2013-05-23 från: <http://www.umiacs.umd.edu/publications/assessing-attack-threat-due-irc-channels>

Bilaga 1.

Intervjuguide

Innan intervjun:

Informera om:

Vi ska använda materialet för vår c-uppsats, inte till någonting annat. Materialet kommer offentliggöras. Framtida forskning kan komma att använda vårt material i sin forskning.

Är det okej att vi spelar in intervjun?

Vill du vara anonym? Om inte, kan det hända att vi kommer välja att göra alla anonyma.

Intervjuguide

Om respondenten

Vem är du? Berätta lite om dig själv och vad du gör!

Vilka ämnen skriver du om?

Näthat

Vad är näthat för dig?

Har du kommit i kontakt med näthatet? (Kanske inte fungerar för alla intervjupersoner)

(På vilket sätt?)

Om **nej**, har du sett det drabba andra?

När kom du i kontakt med det första gången?

Hur har det utvecklats?

Hur reagerade du?

Känner du att svensk lagstiftning ger tillräckligt stöd för dig att utöva ditt yrke?

Yrket

När du ska skriva något, hur går dina tankar då?

När du ska publicera något, hur går dina tankar då?

Överväger du någonsin att inte skriva/publicera en artikel/övrigt material?

Om **ja**, vilka ämnen gäller det?

Om **ja**, av vilken anledning?

Om **nej**, varför inte?

Har du ångrat att du publicerat något?

Varför/varför inte?

Vilka ämnen får störst respons?

Vilken typ av respons brukar de få?

Vad anses vara provocerande?

Hur stor del av den feedback du får anser du vara relevant?

Om en text du skrivit får stor spridning, hur reagerar du då?

Hur mycket ska en journalist utstå?

Hur väljer du vad du skriver om?

Undviker du vissa ämnen?

Hur pass provocerande skriver du nu, jämfört med hur du skrev för XX år sedan?

Varför har det förändrats?

Om vi jämför med XX år sedan, väljer du andra ämnen/infallsvinklar nu?

Vad beror förändringen på?